

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2-40 "

Nr. de Duminică
pe un an . 5 Cor.
Pentru România și
America . 10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
un an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.
Mulțumite publice și Loc de-
schis costă fiecare zlr 20 fl.
Manuscrisurile nu se ina-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Sofisme.

Este într'adevăr, ciudat cât de mult se mențin sofismele în politica guvernelor ungurești față de națiunile nemaghiare. Sânt acum decenii întregi, de când toate legile și orice principiu de drept sânt puse la adăpostul unei serii de sofisme. Pe acestea se razimă orice măsură a guvernelor în cele interne și orice pretext sau legitimare în afară. Și atât de mult s'au încetățenit prețutindeni, atât de acreditate au ajuns aceste sofisme la anumiți factori externi și în o parte a presei europene creatoare de opinii, încât lupta și intențiile noastre de a le spulbera ajung să fie tot mai anevoioase.

Căci nu este nimic mai greu decât să lupți împotriva unor născociri, cari au primit aparențele unor adevăruri. Nu poate fi ceva mai oșios decât a limpezi noțiuni într'adins falsificate și a scoate din mintea milioaneilor de cetățeni, sau cel puțin din aceea a conducătorilor, erezuri propagate cu îndârjire și credințe înrădăcinate prin abus. Sofismele politice maghiare au străbătut atât de adânc în conștiința neamului unguresc și spiritul public al lor a fost atât de mult exaltat prin legi, prin presă și prin școală, încât paroxismul lor a atins în această privință un grad îngrijitor pentru ceilalți locuitori ai țării. Presumpția și intoleranța lor a ajuns atât de mare, încât a discuta cu dânșii la masa verde, a încerca o capacitate reciprocă, cu înălțura: ea a priori a sofismelor, este cu neputință.

Să luăm de pildă ideia principală care domină în poporul maghiar de sus până jos, dela omul politic cel mai genial până la cel mai rustic alegător din fundul săcui-meii. Este ideia fixă a statului unitar național. Ne întrebăm: poate să existe un sofism mai îndrăzneț și mai artificial creat ca acesta?

Că există o Ungarie politicește unitară, cu drepturile și situația anumită în Monarhia habsburgică, cine nu o recunoaște? Dar că Ungaria aceasta ar avea și caracterul ei specific de rasă, că ea ar fi stăpânită de o singură națiune, care-i determină rosturile și-i imprimă firea de unitate națională este o invenție din domeniul fantaziei.

Ni-se pare extra-ordinar, că sofismul acesta atât de ușor de întrevăzut, să continue a stăpâni opinia publică. Această beție dulce, care leagă spiritele tuturor, poate fi atât de ușor schimbată în realitate crudă, dacă se va ține seama de cifra grăitoare a statisticeii, de istoria, cultura și de calitățile celorlalte neamuri din această țară!

Privirea cea mai superficială asupra suprafeței Ungariei îți va oferi tabloul cel mai variat al unei țeri poliglote, unde popoare stau de veacuri alături, întărindu-și și dezvoltându-și fiecare propria-i gospodărie. Și stările aceste firești, viața aceasta multicoloră, cu atât de felurite limbi și atât de deosebite năzuințe naționale, sânt cea mai evidentă desmințire a rușinosului so-

fism despre caracterul unitar național al Ungariei.

Mai sânt ele și alte sofisme, cari însă toate decurg din ideia principală, de care am vorbit. Felul cum caută să-și impună prin lege graiul unguresc ca limbă oficială pentru toți, modul cum încearcă să familiarizeze popoarele celelalte cu noțiunea de stăpâni și stăpâniți, sau de cuceritori și cucerțiți, sânt iarăși presumpțiuni isvorite din acelaș sofism nebulos. Și în vanitatea asta a lor nemărginită le mai vine în ajutor și o altă împrejurare. Limba lor, cu terminologia ei neprecisă, nu vrea nici ea să recunoască noțiuni deosebite între »cetățean ungar« și »cetățean maghiar«. Ea nu cunoaște decât termenul »magyar« și confundă prin urmare consecvent și cu anume tendințe de mistificare »statul ungar« cu »statul maghiar«.

Politica aceasta de închipuiri, de logică silită și de argumente artificiale va da ea dela sine un strașnic faliment, când se va izbi de realitate. Forța de rezistență a neamurilor celelalte — forța pe care dreptatea cauzei lor le-o mărește în mod firesc — este destul de mare pentruca să aștepte cu încredere momentul când sofismele aceste ale ungarilor se vor dovedi ele singure de improprii pentru conducerea țării. Ceice vin astăzi și ne întind mâna ca să chibzuim împreună mijloacele unei încetări a ostilităților trebuie să se convingă odată ei singuri, că, până ce nu vor renunța la

Impresii de aviațiune.

Un redactor al ziarului parizian »Le Temps« care a însoțit pe aviatorul francez Sommer într'o ascensiune făcută la concursul dela Reims, publică următoarele impresii despre această călătorie aeriană:

În de obște, avia'orii sânt foarte puțin vorbăreți, mai cu seamă că atenția stăruitoare care o consacră manevrei aparatului nu le îngăduie să observe și să înregistreze aceste observații.

Întrebați-l când pun piciorul pe pământ: vă vor vorbi de rezervorul de esență, de motor, de urențele aerului... și atât tot.

În asemenea condiții cel mai simplu lucru este să însoțești una dintre aceste pasări în zborul ei. De aceea am rugat pe Sommer să ne la pe un biplan din fabricația sa. Nu am ales la întâmplare pe acest pilot.

De multă vreme urmăresc încercările lui și-i notez izbândă.

Pilotul se instalează la postul lui, în fața mea, încadrat de genunchii mei, cu boneta lăsată pe urechi. La spatele nostru un mecanic caută să pună în mișcare helicea. O singură recomandare înainte de plecare.

— Potrivți-vă bine cascheta. Se poate ca vântul să o smulgă și să o arunce în helice.

Zicând acestea Sommer pune mâna dreaptă pe aparatul de manevră. Se scurg două, trei scunde

și deodată izbucnește o lovitură de tunet la spatele meu, motorul s'a pus în mișcare și helicea face un șgomot asurzitor. Îmi pare că o baterie de mitralize a deschis focul la cinci zeci de centimetri de urechile mele și că trage fără răgaz. Îmi închipul că pilotul abia aude această spălmântătoare baterie, de oarece timpanul său este protejat de grosimea scufei ce o are pe cap. Cascheta mea de ciclist nu mă preservă de aceste detunături.

Tot biplanul trema ează, gată să-și ia zborul. Iată-ne porniți! Alunecăm repede pe gazon: e o alunecare nespus de dulce!

Pilotul, căruia îi urmăresc toate mișcărilor, se înclină puțin înainte, cu mâna ușor rezemată pe aparatul de conducere: pânza dinainte și-a ridicat ușor bordura. Am părăsit pământul.

Acum sburăm.

Pasărea se înalță progresiv, da mi-e imposibil să-i evaluez viteza de urcare, în lipsa unui punct de repauz. Jos, la dreapta, zăresc tribunele, ele par că defilează repede, fug.

Curentul de aer provocat de helice face să vibreze pânza și ne biciue cu asprime față.

Cu mâna dreaptă pilotul manevrează cârma, pe când cu stânga pipăie în urma lui, fără îndoială pentru a regula alimentarea motorului. Cu viteza unui tren expres sburăm în vijelie: o vijelie aparentă fiindcă sub noi nici un zefir nu îndoiaie vârfulurile spicelor de grâu.

Multă vreme încerc să situez drumul nostru aerian. În jurul nostru câmpia se întinde netedă și goală: cât despre pyloni pistei de aviație zadarnic cercetez abizul pentru a-l zări. Așa dar am părăsit aerodromul.

Dar atunci unde sântem? De odată un punct negru apare pe cer.

E un alt biplan — tot un Sommer — care înaintează drept spre noi. Un demi-viraj îmi îngăduie să văd cine este în aeroplan.

Biplanul dispăre.

Se lasă seară. În depărtare apar lumini în amurg: Reims își aprinde reverberile în jurul catedralei, masă formidabilă, care apare vopsită în albastru.

În părțile mărginașe ale orașului disting bine căsuțele lucrătorilor și căsuțele grădinarilor, așezate ca niște cabane în mijlocul grădinișilor simetrice. Coșurile uzinelor se ridică drepte și fine, se înalță coloane de fum, și mai departe farurile multicolore ale gărilor desenează straniile constelații. Lucru curios: îmi pare că bateria de mitralize, care mai adineaori mă asurzea și-a domolit zgomotul: zgomotul motorului îmi face efectul unui puternic sforăit, și nu-mi mai sfârșie urechile. Doar aierul care îmi biciule figura îmi dă o senzație de frig, puțin cam desagreaabilă.

De altminteri călătoria se face în excelențe

toate sofismele lor, printre cari în primul rând este ideea contopirii popoarelor în o singură națiune maghiară, nici vorbă nu poate fi de o apropiere.

Discursul dlui Șt. C. Pop. Ziarele din București publică următoarea telegramă pe care »Correspondența Română« le-o transmite din Budapesta:

»Discursul rostit de deputatul naționalist Ștefan C. Pop în cameră în general a făcut bună impresie în cercurile guvernamentale și aceasta mai ales că oratorul a insistat ca politica preconizată de Francisc Deák să fie urmată în mod credincios și fiindcă s'a pronunțat contra unul pact cu Viena. În general se admite că buna înțelegere dintre români și unguri nu va urma din concesii făcute din generozitate și că înainte de toate, legea pentru egalitatea de drepturi să fie aplicată în mod loial.«

Trebuie să constatăm că *Correspondența Română* a dus din nou lumea în rătăcire. Discursul dlui Șt. C. Pop a fost un răspuns categoric la adresa contelui Tisza și a atacat cu violență guvernul pentru alegeri. Nu este adevărat mai ales că dânsul s'ar fi rostit *contra unul pact cu Viena*. D. Șt. C. Pop întrebat de noi, ne asigură că asta nu a fost nici în textul nici în intenția discursului său. Tot ce a spus e că nu e adevărat că am fi pactat cu Viena și că nu avem nici o legătură cu ea deoarece între noi și Viena s'a pus piedică feudalismul unguesc care ne baricadează drumul spre tron.

Adevărul este că discursul său a desconcertat pe amicii »păcii« lui Tisza și a fost penibil pentru guvern. În schimb opoziția ungurească l-a ascultat cu atențiune și l-a aplaudat pe orator care a criticat cu necruțare sistemul electoral al dlui Khuen. Numai »Correspondența Română« vede pretutindeni »pace« și armonie. *Der Wunsch ist der Vater des Gedankens...*

Noi prigoniri în Făgăraș. Din Făgăraș ni se scrie că administrația a pus la cale o nouă serie de prigoniri împotriva

frunțașilor români din acest comitat, care s'a purtat atât de strălucit la alegeri. Pe mâine, Joi, sânt chemați la judecătoria de instrucție din Brașov o samă de români vrednici, între ei vicarul *Macaveiu*, protopopul *Borzea*, avocatul *Dr. I. Popescu* și alții.

»Crima« pentru care sânt trași la răspundere ar fi atitudinea demnă observată în adunarea congregațională dela 25 Maiu n. și cântarea imnului »*Deșteaptă-te române*«.

Iată »dreapta de împăcare« a contelui Tisza — în practică.

»Unsin« Atât a răspuns cancelarul imperiului german Bethmann-Hollweg unui german din Strassburg, Alsația, care i-a trimis o plângere împotriva unui negustor din acel oraș.

Germanul nostru a comandat dela negustorul francez o cantitate mai mare de benzină. Negustorul a executat comanda, anexând însă o notă scrisă francezește. Patriotul german, indignat că pe pământul german cineva îndrăznește să scrie note în francezește, a refuzat benzina și a pornit proces împotriva negustorului. Autoritățile au deschis anchete, apoi au sistat orice procedeu. Patriotul german, revoltat în sentimentele sale germane, s'a adresat cu plângerea sa și cancelarului german... Și la plângerea aceasta a primit răspunsul telegrafic: »Unsin«, — »Prostie«.

La noi oare ce s'ar fi întâmplat? La noi sânt pedepsiți chiar și advocații dacă îndrăznesc să-și tipărească pe plicurile de scrisori numele românește!

„Tisza și naționalitățile“.

Neues Wiener Tagblatt publică un prim articol în felul obișnuit tendențios al ziarelor jidano-liberale din Viena despre »Tisza și naționalitățile«. Ziarele aceste nu dau niciodată însemnătate chestiei naționale din Ungaria, decât cel mult când o pun și ungurii în discuție, iar în cazurile aceste în partea guvernelor ungurești de cari sânt gras plătite.

Ziarul amintit spune în articolul său că discursul contelui Tisza nu-l o apucătură de tactică, un joc nesperos, ci arată intenția serioasă de a

rezolvi chestia națională. Ziarul *minte* în cuvântarea ar fi făcut imediat mare impresie români și »clerul înalt se grăbește a marea lui Tisza«. Cu toate astea trebuie cunoască mai jos, că I. P. S. Sa mitropolitul regretă că Tisza nu a arătat »cece făgăduiește românilor.« Răspunsul simplu, adaugă »N. W. T.« Tisza nu pune condițiile, nefiind nici șeful cabinetului al partidului, a trebuit deci să lase în gâtelui Hédervá y creierea formală a comitului. Și putem asigura că între Tisza și domnește deplină înțelegere asupra acestor în sensul că *trebuie să se acorde naționale unele garanții, cari ar garanta pacea vreme înainte*«. Ca pildă de urmat ni se comanda politica sașilor, cari ni-s'au au mari foloase.

La urmă ziarul amenință pe cei ce ar să împiedice realizarea unei înțelegeri binefăcătoare și avantajoase — pentru că vor răspunde în fața tribunalului istoric îndărătnicia lor.

Cu toată truda sa de-a prezinta lucrurile vorabil pentru Tisza, ziarul din Viena decât să-l compromită »succesul«. Mai puțin să recunoască că clerul înalt nu de propunerile lui Tisza și că are merit și apoi trebuie să recunoască că Tisza a bit în numele guvernului, și că nu este tent de a face el condițiile păcii, ci trebuie Khuen. Atunci ne întrebăm pentru pierdem vremea, cu o discuție zadarnică Tisza nu e competent a vorbi, atunci atâta vâlvă și sgomot în jurul discursului care nu reprezintă decât vederile unui om va răspunde că Tisza e o personalitate și că are șansele de a ajunge el capul nului. Dar atunci pentru ce nu precizează condițiile păcii sale?

Va să zică oricum vom privi, oricât și învriți lucrurile, marele sgomot cu »de împăcare« rămâne un vâiet surd, moară care nu macină, dar se învrițește.

Iar ziarul din Viena vrînd să susțină și mărească pe Tisza, îl face niște servicii cari Tisza nu-l va fi mulțămitor.

condiții, cu siguranță că nu întâlnim curente primejdioase, fiindcă Sommer, manevrează ușor, cu un gest imperceptibil. Îi examinez figura fină, cu trăsăturile regulate, încadrată de o barbă blondă mătăsoasă. Ochiul îi este limpede, gura aproape surzătoare.

Nu caută de loc să vadă ce face tovarășul de drum, așezat la spatele lui.

E adevărat însă că apăsarea genunchilor mei de spatele lui îi indică că am rămas înlemnit în nemișcarea dela plecare, dar că urmăresc cu interes fazele preumblării noastre.

Iată-ne lângă o pădurice.

Aci începem să ne urcăm mai sus pentru a ajunge la același nivel la care evoluează biplanul ce l zărisem adineaori.

Această întâlnire neprevăzută, în aer, îmi pare atât de picantă, încât pentru un moment uit sfîrșitul motorului și mă înclin către pilot pentru a-i comunica impresia mea.

Pilotul nu mă aude, și chiar dacă m'ar fi auzit nu s'ar fi clintit.

La înălțimea la care sântem ne-a luat un vânt destul de puternic și manevrarea a devenit pentru un moment mai grea.

Câtă vreme am sburat așa peste arbori, peste câmpii, peste găurile drumului de fier, peste drumurile pe cari trec nesfîrșitele șiruri de automobile?

Multă vreme. S'a lăsat noaptea și noi trecem drumul cel mare care duce dela Reims la Bourgogne.

În sfîrșit pasărea voiește să se întoarcă la cuib și în acel moment am trăit unul din cele mai delicioase momente din viața mea. Printr'un sbor planat am coborât la pământ în fața hangarului în care se adăpostește biplanul.

Această coborîre tăcută prin aer este faza expediției care mi-a lăsat cea mai puternică impresie: am visat adesea că sbor: în sfîrșit visele mele s'au îndeplinit.

Istoricul sifilisului și starea lui

Invenția preparatului Ehrlich-Hata a pus chestiuni la ordinea zilei, în legătură cu Despre aceste chestiuni publicăm mai la v. studiu, deși serios scris totuși pe înțelesul tuturor.

Autorul lui, d. Dr. A. Cosmuța din Budapesta, întors zilele trecute din Berlin unde fusese studiarea noului medicament. La rugarea medicului nostru din Budapesta, dsa a avut voință a ne pune la dispoziție rîndurile celor

Sifilisul este o boală cronică infectioasă zată printr'un microorganism (spirochetă) pe care l-a descoperit Schandin în 1905. Încă din timpurile cele mai vechi s'a cunoscut în Asia și Europa. Și scriitorii din antichității au scris despre ea. O găsim chiar în biblie pe cum și însemnările lui indici, japonezi și chinezi.

În ultimile decenii ale secolului al XVIII când regele Franței Carol VIII, regele Neapoliului, s'a observat întâia dată boala în măsură mai mare. Armata lui se lua din lefegii, între cari mulți erau bolnavi. E probabil că și restul armatei s'a îmbolnăvit. Boala asta a spaniolilor. Se poate spune sigur că, boala a fost importată de

FABRICA DE OBLOANE
JALUSINE DE ESSLINGEN
CONTRA KAZELOR SOLAR
SI STORURI

RONA
ERNÓ
EUDAPEST
TELEFON 23-85

IZABELLA
UTCZA 47.
TELEFON 23-45.

Presă din România și discursul contelei Tisza.

— Voci de presă. —

Abia azi sântem în poziția de-a putea controla comentariile cu cari a însoțit presa din regatul liber al României discursul contelei Tisza. Până acum, grație guvernelor noastre cari au oprit intrarea în țară a aproape tuturor ziarelor, am fost avizați la scurte telegrame laconice. Corespondentul nostru ne trimite azi articolele scrise de toată presa românească.

Trebuie să constatăm cu bucurie că articolele aceste sânt ținute într'un ton românesc, mult mai declarat decât s'ar fi putut concluda pe baza telegramelor tendențioase ale agențiilor cari vorbeau despre o »impresie excelentă«.

Dacă însă, presa din Regat are la adresa contelei Tisza și cuvinte mai călduroase, tonul prevenitor și pe alocuri nesigur al ziarelor din România e a se atribui mai ales agențiilor telegrafice cari au comunicat discursul contelei Tisza într'un rezumat tendențios care a sedus bunăcredința a redacțiilor.

În orice caz, presa din România va ști pe viitor cât crezământ să dea informațiilor ce ne privesc pe noi și lupta noastră și li se comunică din partea agențiilor străine.

»Seara« din București își încheie un articol de fond:

»Da, contele Tisza a rostit un foarte important discurs.

Și importanța lui stă în acela că dovedește limpede cum naționalitățile nu pot spera nimic nici de la guvernul actual, în capul căruia se află »omul împăratului«.

Rezumând în două cuvinte părerea noastră asupra acestui discurs am putea spune, că d. Tisza, ridicând partidul concesiunilor față de Austria, pe ruinele partidelor șoviniste maghiare învinse în alegeri, a strigat:

»Șovinistii au murit! Trăiască șovinistii!«

D. Constantin Mille, directorul »Adevărului« publică un articol mai lung în care discută tema dezertării și constată că dezertările ce s'au făcut, sânt o nenorocire și pe de-asupra o mare greșală.

»În prima linie, — zice d. Mille — eu nu pot înțelege dezertarea la dușman și tocmai în timpul războiului. Chestia dacă românii trebuie să persiste în atitudinea lor hotărâtă față de unguri, ori dacă trebuie să le facă unele concesii pentru a căpăta altele, este de sigur discutabilă, dar în timp de pace, nu în momentul luptei electorale, când trecerea în tabăra dușmană este o trădare.

Această hotărâre trebuie să o ia întreg partidul, să fie discutată și minoritatea să se supuipe majorității. Numai așa există un partid și disciplina este prima virtute a membrilor lui. A fost dar o greșală că, fără de o hotărâre generală, X ori Y a plecat din rândurile luptătorilor, mergând la dușman, sub cuvânt că părerea lor personală este alta și că o înțelegere cu ungurii poate da mai bune rezultate, decât o luptă fără de lertare și fără de răgaz.

Dar chiar această ultimă părere este o erezie. Față de naționalități, ungurii au o atitudine foarte clară și hotărâtă: dispariția lor. Dacă astfel este, atunci oricum te-ai lua cu adversarul tău, ca să te înțelegi cu dânsul, nu-i alt mijloc, decât ați pierde individualitatea ta națională. Nu, desigur de frumusețea gestului tău nobil, desigur faptul că-i întinzi prietenește mâna, îl va face să se înșele pe dânsul singur și va uita scopul final. Înțelegere nu poate exista decât în momentul când oligarhia maghiară va abandona punctul ei de vedere șovinist și va înțelege altfel idela de stat ungar. Cât timp însă ea persistă în această mentalitate, este indiferent dacă cu bine sau cu rău, își va urma ungurul calea lui de cotropirec.

»Ordinea« din București publică un articol iscălit de domnul N. Cosăcescu în care se spune:

»Încercările tuturor guvernelor de a atrage oamenii politici români, cari să aibă gândurile și vederile guvernului, nu vor da nici un rezultat, fiindcă cei cari abandonează interesele neamului lor n'au putere morală de a folosi nici guvernului, nici națiunii. Sânt oameni fără caracter a căror înălțare e factice și păgubitoare educației politice.

Sperăm că de rândul acesta, oamenii politici maghiari și români, uitând trecutul, își vor întinde mâna frățește, cedând fiecare. Pentru noi cei din România ar fi o mare mulțămire de a putea lega relațiuni de prietenie cu poporul maghiar, cu care avem multe interese comune. Dar aceasta nu

pentru cuvintele contelei Tisza, care, ca mulți oameni politici maghiari își închipuie că națiunea maghiară are un rol așa de hotărâtor în mersul politicii Europei, încât să poată spune că »micile națiuni — adică noi, sârbii, bulgarii și grecii, — găsesc în puterea politică ungurească și în manifestarea ei cea mai sigură garanție independenței lor și a existenței lor viitoare«.

Aceste fanfaronade sânt pentru șovinistii gură-cască, cari cred că într'adevăr »Ungaria a impus în politica externă a Europei idela de a lăsa micilor popoare din Orient libera lor dezvoltare«, așa cum se laudă contele Tisza.

Lăsând la o parte aceste fanfaronade inofensive, noi credem că oamenii politici maghiari vor înțelege că națiunea maghiară are tot atâta interes într'o prietenie cu națiunea română din imperiul austriac, cât și aceștia.

»Conservatorul« din București scrie:

»După importantul discurs al președintelui clubului parlamentar al naționalităților din Camera maghiară, d. Teodor Mihali, prin care se insistă asupra necesității de-a se deslega în chip echitabil marea problemă politică a națiunilor nemaghiare, al căror drept de existență este consacrat prin constituția dualistă dela 1867, — nu se putea să nu iee cuvântul contelei Tisza, care reprezintă vederile guvernului maghiar în chestia naționalităților...

Este de prisos să mai spunem, că pe români discursul contelei Tisza îi lasă foarte reci. Dânsul și-a reeditat vederile sale șoviniste față de frații noștri, cu cari dorește să se împace, în:ă desbrăcându-i de naționalitatea lor. Apelul său la prietenia maghiaro română pe bazele de subordonare a intereselor românești celor imperialiste maghiare, nu găsește nicăeri nici o primire nici la românii din Ungaria, cu atât mai puțin la frații lor din România«.

»Acțiunea« din București scrie:

»Contele Tisza, este drept, n'a făcut vre un avans extraordinar naționalităților, ci s'a oprit la maximul pe care acestea l-au putut obține până acum în mentalitatea politicianilor unguri: cetățenii din statul vecin, de origine streină, să fie buni cetățeni ai aceluia stat, formulă care de sigur subînțelege în primul rând abdicarea la idealul național al națiunilor respective...

Făcând toate rezervele asupra scopului final propus de contele Tisza, am crezut totuși că merită să fie relevate aprecierile măgulitoare cu care

lui Co'umb din America în Spania, unde însă nu s'a lăsat decât în mod endemic (»sporadic«).

După întoarcerea armatei, toată Europa fu infectată cu această boală care a bătuit timp de patru decenii. În vechime însă nu ajunseră la conștiința că este o boală venerică și datele mai sus amintite sânt adunate numai din însemnările și descrierile medicilor contemporani. Numai în ultimii ani ai secolului trecut s'a stabilit caracterul științific al acestei boale, când atât prin experimente cât și cercetări bacteriologice se reuși a o deosebi în mod hotărât de alte boale.

Natura infecțioasă a boalei a fost recunoscută din timpurile cele mai vechi și s'a constatat și felul infecției.

Germenul boalei lera însă privit ca un microorganism, un parazit foarte mic. Descoperirea naturii adevărate a germenului nu se leagă de numele vreunui medic, care se ocupă cu bacteriologia ai de a a zoologului Schaudin, care cunoștea deja mare parte spirochetele, cari cauzează boalele tropice.

Schaudin a cerut permisiunea clinicei din Berlin pentru a cerceta sângele persoanelor infectate cu boala venerică și printr'un metod nou de colorare, descoperit de el, a dovedit în mod definitiv, că boala este cauzată prin așa numita

spirocheta pallida. Spirocheta este o vletate subțire ca firul de ață și arată 2—3 spirole.

Această descoperire a deschis o perspectivă cu desăvârșire nouă în patologia acestei boale. De o parte s'a reușit a se dovedi în mod neîndoios natura infecțioasă a boalei, de altă parte s'a deschis un nou teren pentru înmulțirea cunoștințelor și dezvoltarea tratamentului acestei suferințe. Metschnikoff a dovedit prin ottoirea sângelui de om, care conținea spirochete, în mai-muțe că, spirocheta este pricinuitoarea boalei.

Prin descoperirea lui Schaudin a făcut să progreseze cunoștințele despre boala venerică, dar nu ar fi fost îndestulătoare, dacă Wassermann n'ar fi descoperit serodiagnosa boalei.

Știm anume că spirocheta nu se găsește decât în primele stadii ale boalei. Mai târziu în așa numitele stadii secundare și terțiare ale boalei, găsirea ei e anevoioasă sau chiar cu neputință. Și tocmai cazurile acestea sânt cari fac așa multe greutăți. Până acum numai urmările și anume faptul că cura de mercur sau caliu iodid a fost aplicată cu succes, dădeau dovadă că diagnosa medicului a fost bună, dar în câte cazuri nu s'a întâmplat că de exemplu nu s'a recunoscut că frigurile, simptomele din partea creierilor, defectele organice de inimă, tabesul, paralizia progresivă sânt cauzate prin boala vene-

rică contractată cu atâți ani înainte și rămasă acum fără simptome.

Este meritul lui Wassermann că tabloul acestor boale, imprecis până atunci, s'a clarificat pe deplin. Wassermann porcede din principiul că spirocheta produce în organism un venin (toxiu) la care organismul răspunde prin formarea unui antidot. Deci amestecând extratul spirochetei cu serul unui om care suferă de boala venerică aceste se vor potrivi unul cu altul precum se potrivește cheia cu broasca ei. Acesta este pe scurt principiul reacțiunii lui Wassermann. Modul de executare și tehnica reacțiunii pretind însă multe cunoștințe serologice.

Cu ajutorul acestei reacțiuni s'a dovedit în mod cert acel fapt care de mult a trecut în conștiința publicului că, tabesul și paraliza progresivă sânt cauzate aproape totdeauna de boala venerică de care bolnavul a suferit mai înainte și de care poate nu s'a căutat niciodată sau în mod neîndestulător. Din acestea reiese deja marea importanță diagnostică a acestei reacțiuni. Prin aceasta sântem în stare a recunoaște infecțiile latente ale boalei venerice de cari bolnavul nu are cunoștință și cari în lipsă de tratament duc la boalele mai sus amintite. Prin această descoperire Wassermann și-a făcut numele nemuritor și a scăpat viața multor oameni.

Gulere
și
Manșete.

Numai calitate bună.

Marca lanț.

SUC. EMMER FERENCZ

Welsmayr Ferencz

Timișoara, centru, strada Hunyadi

vecinii noștri, chiar în persoana oamenilor de frunte, nu ne oblicnuisem până acum.

E un progres laudabil — pentru ei înșiși!».

»Viitorul« din București publică un articol pe care l-am cunoscut numai din un rezumat al ziarului »P. Lloyd«. Corespondentul nostru ne trimite acum întreg articolul acesta, inspirat de sentimente adevărat românești. Iată ce se spune în acest articol:

»Contele Tisza vine în plin parlament și »ca dar de bună voe al învingătorilor« oferă românilor pacea. Se amintește de regatul liber al României, față de care aceștia în mod firesc nutresc o dragoste nețărmurită și cu un ton ultra-sentimental le spune:

»Sântem două popoare, cari nicăiri n'au razim și numai singure prin ele înșiși pot să-și asigure existența în mijlocul nolanului de popoare pentru noi străine. Avizați firește unli la alții, avem să punem umăr la umăr ca să ne susținem reciproc independența și să ne împlinim menirea națională. Avem cele mai vii simpatii pentru România Independentă, căreia îi dorim să înflorească și să-și desfășure viața din ce în ce mai puternic«.

Dar a spus el aceste cuvinte din propria-i convingere?

Este el sincer? Iată două întrebări, la cari cu greu am putea răspunde: Da.

»Suferințele popoarelor nemaghiare din Ungaria se cunosc acum la Curtea din Viena. Acolo se știe și lealitatea și devotamentul acestor popoare față de tronul habsburgic. Stăruințele împăratului pentru introducerea votului universal în Ungaria au fost determinate tocmai de strigătul de durere al naționalităților oropsite.

Și atunci când împăratul rege a încredințat lui Khuen-Héderváry cămașă țării, una dintre condițiile impuse a fost tocmai împăcarea cu naționalitățile. Dacă Tisza a vorbit cum a vorbit, a fost nevoit s'o facă aceasta. Sentimentele lui față de neamul românesc sânt în deobște cunoscute. A crede că sufletul și părerea unui om de talia lui Tisza se pot schimba atâta de repede, ar fi o naivitate.

Cu destulă abilitate lea durul partidului lui Khuen a știut să-și ascundă până la un punct și lipsa de sinceritate. Vesteste prietenia cu românii, dar nu cu românii organizați în grup național, ci cu aceia, cari sânt gata a vota toate proiectele guvernului. El se bucură de înfrângerea candidaților naționaliști. Și cu toate acestea afirmă dorința de a vedea realizată prietenia româno-maghiară. Aici se vede mai clar ceea ce i-se impută contelui Tisza: lipsa de sinceritate.

Dacă dorința de împăcare cu naționalitățile ar fi sinceră, ce l-ar fi determinat pe guvern să facă uz de volnicie și teroare la recentele alegeri? Oare deputații naționaliști n'ar fi sprijinit guvernul cu toată căldura, în cazul când acest guvern ar fi venit cu legi, prin cari să se asigure libera dezvoltare culturală și economică a popoarelor nemaghiare? Care deputat naționalist s'ar fi opus aplicării cinstite a legii naționalităților de pildă? De sigur că guvernul Khuen venind cu un proiect de lege referitor la reforma electorală în sens democratic, ar fi găsit în deputații naționaliști pe cei mai însuflești susținători ai săi.

Aceste proiecte însă, acest guvern, ca și cele precedente, n'are intențiunea de a le aduce.

Noi, românii din regat, sântem bucuroși ca faptele să desmintă aceste păreri, aceste credințe izvorite din lunga experiență din trecut. Ne pare bine că în parlamentul ungar se apreciază forța noastră, respingem însă cu hotărâre atacurile la adresa conducătorilor poporului român din Ungaria, cari sânt tot așa de buni patrioți ca și contele Tisza și cari nu cer alt ceva decât lumină și libertăți pentru neamul lor.»

»Secolul« din București constată o asemănare între discursul rostit de dl P. P. Carp, în Noembrie 1909, în Camera română cu ocazia dezbaterilor Adresei, tot în chestiunea națională, și între discursul contelui Tisza: în amândouă discursurile fondul îl alcătuiește pericolul slav. Concluziile »Secolului« sânt:

»Socotim însă, că apelul dlui Tisza la fruntașii vieții publice din România nu pote să fie ono-

rate decât numai cel mult cu o pasivitate absolută din partea noastră. Nimeni din România nu poate interveni pe lângă fruntașii români de peste munți în sensul dorit de Tisza, căci pentru noi toți românii de peste munți sânt români, indiferent dacă ei vreau să se supună eghemoniei maghiare sau tind spre politica Gross Osterreich.

Nu urmează însă, de aici, că ideea împăcării între cele două popoare ne ar înspi a vre-o repulsivitate. Din contră, o dorim. Dar primul pas real să-l facă cei din Budapesta, căci ei au totuși de dat și nimic de luat dela români. Și dacă dl Tisza este sincer, atunci va trebui el însuși să ia inițiativa, căci altfel vom fi tentați a crede că apelul d-sale n'a fost decât o invitație la sinuciderea românilor.»

Scrisori din București.

O sinucidere. — Unul din mulțime. — Succesul unui ardelean. — Aromânii din capitală se agită.

București, 4 Iulie.

O sinucidere nu este ceva neobișnuit într'un oraș mare. Câte drame s'gduitoare nu sânt trecute cu vederea, sau inserate în câteva rânduri la rubrica faptelor diverse a ziarelor. Scurtelor notițe de peste ar, în timpul verei, când seceta de materie grasează prin redacții, când foarfeca își ia rolul ei binecuvântat, li-se dă o extensiune mai mare. Se scriu coloane întregi dintr'un fapt de o importanță secundară. O sinucidere de pildă în timpul verei dă subiect ziarelor pentru trei patru zile.

Urmăresc cele ce se scriu cu privire la sinuciderea unui tânăr, puțin cunoscut în cercurile intelectuale, dar foarte apreciat de acela, cari au stat aproape de dînsul. Zilnic se aduc noi amănunte asupra vieții lui, sfârșită printr'un glonț de revolver, la șosea. Unli au început a-i cerceta trecutul. Pun moartea lui în legătură cu o veche dragoste. Și cu toate astea altceva este motivul care l-a făcut să plece din viață. Taina o știu eu, care l-am cunoscut. Câte nu știu, câte nu le-am înmormântat pentru totdeauna în cimitirul sufletului meu! Și numai amintirea vine uneori duioasă, presărând florile pe mormintele dragi.

Sinucidul era un bălat cum se cade. Stam uneori clasuri întregi de vorbă. Și povestea așa de frumos. Pentru cea din urmă oară când am vorbit cu dînsul, era foarte iritat. Venise vorba despre școală, despre hrana sufletească ce se dă celor cari mâne vor sta în fața vieții, ca vinovații în fața unui judecător nelndurat.

— Da. Cea ce se propovăduiește de pe catedră este o nenorocire pentru tinerime. Se glorifică modestia, se apotezează abnegația și altruismul. Li-se vorbește elevilor de parfumul ce-l răspândește viorica ascunsă supt o frunză de mistificare? Aci s'a vorbit în școală despre iubirea de oameni, despre blândețea și desinteresare. De ce nu mi s'a arătat puterea intrigel, a calomiei și a minciunii? De ce nu mi-s'a dat arme în contra lor? De ce nu mi-s'a spus până unde a ajuns viclenia la oameni?

Ni s'au spus de toate numai ca să ne ascundă adevărul. Și-au dat oare dascălii sama de păcatul ce-l fac? Le am crezut toate ca niște nebuni și am rămas în fața vieții nearmați, nepregătiți de luptă. Cu propriul nostru suflet plătim ușurința cu care le-am crezut toate. Și se scutură tot câte una din petalele entuziasmului nostru!...

A doua zi am citit știrca despre sinuciderea lui. Nu s'a găsit la el nici o scrisoare, care să arăte cauza ce l-a determinat să plece. Dar pentru mine nici nu e nevoie. A plecat, pentru că nu mai putea rămânea aici. Armele lui erau prea slabe.

Am registrat zilele acestea zvonul că vicarul Mangra ar avea de gând să înființeze la Pesta un ziar, iar conducerea acestui ziar s'o dea unui redactor evreu din București. Un simplu zvon. N'am numit nici un nume. Căci o știre, odată răspândită; la dela individ la individ tot alte forme. Și apoi sânt foarte mulți ziariști evrei, cari — spre a-și da importanță — se laudă că li-s'au făcut propunerile în acest sens. Este vorba că de

unde nu faci foc, nu iese fum. Și e bine să se știu de pe acum elementele cu cari Mangra va porni lupta pentru răspândirea ideilor preconizate în »epocalul« discurs a lui Tisza. Notița dată de mine a apărut și s'a citit la București. De atunci pe orice cunoscut îl întâlnesc, mă întămpină cu cuvintele: Domnul X e supărat foc pe tine. Zice c'ai scris despre el așa și așa în Tribuna. Zimbesc de plângerea și supărarea dlui X. Acelaș domn ar putea crede multe. Dar din faptul că un ziarist evreu se plânge că l-am atacat în legătură cu proiectele lui Mangra, deduc un lucru: Că el este acela care li va da ajutor dezertorului călugăr. Că zvonul prin urmare e întemeiat. Eu am vorbit despre o categorie întreagă și vinovatul a eșt la iveală. Spune că va da în »Tribuna« o desmintire. Sânt curios să o văd.

Intre tinerii, cari sau distins anul acesta cu ocazia examenului dela conservatorul de muzică și artă dramatică, este și un tânăr ardelean, I. Al. Gheorghe, de fel de prin părțile Radnei. Cei cari au azistat la acele examene susțin că este cel mai talentat dintre elevii primului an de cursuri. Mulți l-au felicitat pentru succesul lui, zărele l-au apreciat în termeni măgulitori, dar vorba lui: Ce-mi foloseau astea, când gazda mă dă afară din casă? Vorbele bune își au și ele efectul lor, dar nu te satură ca o bucată de pâine, nici nu pot întocmi chiria, care trebuie plătită.

În legătură cu aceste observări îmi vin în minte atâtea istorii ale vieții multora dintre tinerii noștri. Atâtea forțe pierdute, atâtea minți, cari ar fi putut face ceva, au fost împiedecate de lipsa de mijloace. Vina e a se căuta în anomalia ce există în viața noastră socială. Noi n'am evoluat treptat și în mod firesc. Țăranul nostru a făcut jertfe enorme ca să-și vadă copilul domn, intelectual. N'a putut aștepta, ca nepotul lui să devie domn. Nu și-a dat copilul la negoț sau meserie. Nu s'a gândit că un bun meseriaș sau negustor poate fi mai ușor pentru copilul lui. De aici a urmat istovirea celor din școli și ruina celor de acasă. Și îmi mai vin în minte multe, multe. Par-că și acum mă înfioară cruzimea cuvintelor scrise pe hârtiușă galbenă a răpunșului dela administrația fondurilor noastre de ajutor: Nu s'a putut satisface.

Ciudat popor mai sântem și noi românii. Sântem așa de grăbiți. Vrem să vedem imediat rezultatele oricărui acțiunii, ori cărele dispoziții. Și pentru că nu știm să așteptăm, veșnic sântem nemulțumiți, veșnic ne frământăm și adeseori ne certăm între noi. Așa e în Ardeal, așa e în România și așa e în Macedonia.

În timpul din urmă printre aromânii din capitală domnește o vie agitație. Dispozițiunile luate cu privire la organizarea școalelor din Macedonia au produs o adevărată fierbere. Spiritele sânt pornite în contra actualilor conducători ai cauzei române în Pind. În contra senatorului Bațaria, care ar fi prea pe placul turcilor se aduc învinuirii. Zilele acestea o parte din Românii macedoneni din București au ținut o întrunire, la care au votat următoarea moțiune:

»Aromânii din capitală întruniți în sala societății Macedo-române spre a se consfătuți asupra rețelilor ce bântuie chestiunea națională și asupra ultimelor măsuri luate, au hotărât următoarele:

1. Se ridică contra instituției inspectoratului, care până acum s'a dovedit cu totul inutilă.

2. Protestează energic contra noilor numiri ilegale și anormale, în contra sinecurilor nefolositoare ce s'au cerut pentru mulțumirea nedreaptă a unora în dauna chestiunii.

3. Cer odată pentru totdeauna reglementarea situației personalului didactic primar și secundar, a personalului administrativ și stabilirea unui control serios asupra tuturor instituțiilor naționale fără de excepție.

4. Cer reorganizarea radicală a școalelor în sensul nevoilor locale.»

De aici până la desblinarea lor în două tabere nu-l mult. Și frații macedoneni ar trebui să se gândească la pierderea incalculabilă, pe care cerțele ar aduce-o cauzei românești. Actuala organizare abia s'a făcut. Cei nemulțumiți ar trebui să se gândească și la lipsa de oameni, care e ceva fatal la ori ce popor care acum se ridică

Correspondent.

Suspendarea

aparitiei ziarelor „Lupta” și „Poporul român”.

Din Budapesta primim o știre care va produce legitimă senzație în lumea românească întreagă. Părintele Dr. Vasile Lucaci, ca delegat al comitetului național pentru conducerea celor două ziare ale partidului *Lupta* și *Poporul Român* a fost silit de a lua hotărârea să suspende apariția acestor două organe. Cauza acestei hotărâri este editorul proprietar al celor două ziare, simpaticul domn *Dimitrie Birăuț*. Nu putem cunoaște incidentul care a dat loc la o hotărâre atât de subită, dar e sigur că s'a petrecut ceva la acele două ziare și că *Birăuț*, vechiul nostru cunoscut și erou al moralei publice, a făcut de sigur încă una din matrapazlicurile sau incorectitudinile sale.

Ceiace e mai grav însă, e faptul că după opreliștea formală a părintelui *Lucaci* de a mai scoate acele ziare, *Birăuț* nu s'a dat înapoi de a înciocăla la rezezeală o redacție din existențe îndoelnice cari îi vor fi stat la dispoziție și s'au pretat, unealtă la oarecândă operă contra partidului.

E un caz de obrăznicie și de sfidare a partidului care trebuie să ne puie pe gânduri. *Birăuț* care nu s'a dat înapoi a se vinde lui *Burdea*, care nu avea decât un singur scop: de a-și face gheșeftul cu ajutorul partidului național și pe de-asupra a mai rivnit să se ridice la rolul de erou și conducător al cauzei naționale, *Birăuț* mai are azi trupeul de a încerca să câștige încrederea publicului și contra voinței partidului și scoate supt titlul ziarelor naționale produsul gheșeftului său.

Sântem siguri că omul gheșeftului nu se va da înapoi de a și imbia serviciile celui care îi va făgădui mai mult și în gândul nostru vedem înhăitându se o dulce cărdășie a trădătorilor.

A cui e vina? Nu ne considerăm chemați a face acuma pe judecătorii, dar putem spune că sânt vinovați, deși de bună credință. Legătura cu această insectă murdară trebuia ruptă de mult, de când a dat cea dintâi dovadă palpabilă a ticăloșiei sale. A trebuit însă o naivitate fabuloasă, de a duce până astăzi casă comună cu acest gheșeftar ordinar, care a avut odată îndrăznicala de a se gândi la deputăție și amenința încă mai acum un an pe oameni cinstiți cu lovitura palmelor sale murdare de atâtea gheșefturi. Credem că acuma scriem — pentru ultima dată: *Birăuț* pe orizon și dorim să dispară cât mai curînd acolo unde demult i-a fost locul: în temnița disprețului și oprobiului public.

Nu ne îndoim că publicul nostru va da partidului național tot sprijinul său în lupta contra încercării acestui arivist.

Iată știrile ce primim:

Budapesta, 20 Iulie. Delegațiunea comitetului partidului național care are să se îngrijască de conducerea ziarelor partidului

național ne roagă să publicăm următoarea declarație:

Cătră cititorii ziarelor »Lupta« și »Poporul Român«. *Considerații de ordin superior cari ating cinstea cauzei naționale, devenind de o actualitate ce nu se mai poate amâna, precum și realizarea unei dorinți generale a românilor de a organiza ziarul partidului național român, din împuternicirea delegațiunii încredințată de comitetul central cu conducerea »Luptei« și »Poporului Român« să iau următoarele măsuri:*

1. *S'au făcut pașii necesari pentru a se instala ateliere proprii pentru tipărirea organului partidului național român. Lucrările sânt în curgere și se vor termina în carînd.*

2. *Până când se va putea continua tipărirea ziarelor »Lupta« și »Poporul Român« în tipografie proprie, apariția acestor două ziare se suspendă. Pentru numerele ce nu apar în timpul acesta abonații vor fi despăgubiți.*

3. *Delegațiunea ia pe viitor conducerea și administrația acestor două ziare.*

4. *Prin urmare autorizația dată mai înainte dlui Dimitrie Birăuț ca să reprezinte interesele administrației celor 2 ziare, prin aceasta se revocă, concentrându-se toate afacerile administrative ale ziarelor »Lupta« și »Poporul român« la adresa mai jos indicată, unde rugăm să se trimită tot ce privește, sub orice raport, aceste două comunicate.*

Dacă s'ar întâmpla, după acest comunicat, să apară în Budapesta ziare cu titlul »Lupta« și »Poporul român«, aceste nu mai sânt organele partidului, ale comitetului și clubului național român.

Toate ziarurile românești dela noi și din Regat sânt rugate să reproducă acest comunicat.

Delegațiunea comitetului central și a clubului partidului național-român.

ss. Dr. Vasile Lucaci.

Adresa ziarelor rămâne:

Budapesta, VII. Rottenbiller u. 10.

D. Dr. Vasile Lucaci a adresat lui *Birăuț* următoarea scrisoare:

Domnule *Birăuț*,

In urma atitudinii ce ai aflat de bine a observa față cu redacția »Luptei«, prin aceasta îți aduc la cunoștință că din momentul acesta, 19 Iulie n. 1910, orele 3^{1/2}, p. m., suspend editarea numitului ziar precum și a ziarului »Poporul român« și, prin urmare, îți interzic tipărirea și publicarea lor în numele partidului național, al comitetului sau al clubului deputaților naționali. Aștept să mi retrimiti imediat toate manuscrisele cari ți-au fost trimise din partea redacției »Luptei«.

Dr. Vasile Lucaci

secretar general al delegațiunii partidului național-român pe lînga red. »Luptei« și »Pop. Rom.«

Birăuț însă n'a răspuns la scrisoarea dlui *Lucaci* și n'a retrimis nici manuscrisele, ci a înghebat o redacție din elemente dubioase și a publicat azi, Miercuri, un număr din »Lupta« — apocrif.

Situația politică.

Discuția adresei.

Azi s'a sfârșit discuția asupra proiectului de răspuns la mesajul de tron. Ultimul orator a fost *Justh Gyu'a*.

În ședința de mâine, Joi, se vor rosti cuvântările de încheiere. Dreptul acesta îl au *Lang Lajos*, contele *Apponyi*, contele *Batthányi*, Dr. *Teodor Mihall* și *Rákovszky Béla*, cari au prezentat toți câte un proiect de răspuns. De acest drept însă nu vor profita cu toți.

Înainte de votare va lua cuvântul ministrul-președinte contele *Khuen Héderváry*.

În ședința de Vineri se va intra apoi în discuția proiectului despre indemnitatea bugetară.

Criza croată.

În conflictul dintre banul Croației și coaliția croato-sârbă nu s'a ivit nici un moment nou. Cei mai mulți deputați croați s'au întors acasă. Nici audiența dela *Ischl* nu va aduce vre o schimbare pentru că *Majestatea Sa* nu va primi demisia banului.

În cercurile bine informate se afirmă că actuala criză se va rezolvi pe cale pașnică, prin concesii reciproce. Toți dintre deputații croați mai intransigenți vor eși din partid, pentru a înlesni aplanarea crizei. Guvernul ungar va satisface câteva dintre cererile croaților, cari la rândul lor vor renunța la înlocuirea lui *Araniczky*, șeful departamentului justiției din Croația.

Ședința Camerii.

— Ședința de Mercuri. —

Ședința se deschide la orele 10 și ¹/₄. Președintele: *Berzeviczy Albert*. După aprobarea sumarului ședinței trecute și citirea adreselor sosite la Cameră, se intră în ordinea de zi.

Ronay Jenő (guvernamental) apără adresa partidului guvernamental și cere introducerea votului universal ca să se ridice nivelul parlamentului. Se ocupă cu discursul dlui *Șt. C. Pop* și spune că un om care e îngăduit să vorbească două ore în Cameră, n'are dreptul să se plângă despre prigonire (Sgomot).

Vasile : amian : Să n'avem dreptul nici a ne plînge?

Ronay J. : D. Șt. C. Pop n'are dreptate să se plîngă împotriva guvernului ungar. Primește adresa prezentată de partidul guvernamental.

Haller István (poporal) atacă partidul guvernamental, care n'are dreptul să se numiască partidul muncii naționale (Sgomot). Partidul guvernamental de azi e partidul liberal corupt de odinioară. Între actualii miniștri e unul care a luptat chiar împotriva liberalismului: contele *Zichy* (Sgomot).

La alegerile din urmă s'au dat 633.934 voturi dintre cari numai 288.507 s'au dat pentru candidații guvernamentali. Dacă, cu toate aceste, guvernamentalii sânt în majoritate, explicația e că deputații guvernamentali se recrutează din cercurile electorale cu numai câteva sute de alegători cari toți au fost cumpărați (Sgomot).

Heinrich A. : Și voi ați mituit.

Haller I. : Noi n'am cumpărat nici un vot ! Se declară apoi aderent al votului universal egal

Numai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta pentru că dela **Székely și Réti**

se capătă garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor și constă din: dulapuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de **360 coroane**.

Tot aceeași cu toalete în 3 părți **400 coroane**.
 Mare economisire în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conform tocmelii separate, în oricare parte a Ardealului în provinciile dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mustre și servim cu prospecte și cu desene. - Să fim atenți la firmă.

și secret și cere să se aducă o lege prin care să se desființeze cheltuielile electorale.

Atacă programul economic al partidului guvernamental și declară că primește proiectul de adresă al partidului popular.

Discursul lui Iusth.

Iusth Gyula constată că dela alegeri încoace constituția și parlamentarismul zac în ruine. Guvernul a săvârșit o serie întreagă de volnicii și ilegalități. Ilegală a fost înainte de toate dizolvarea parlamentului și ilegale au fost alegerile. (Sgomot. Răs.) Partidul guvernamental face foarte rău că în loc să asaneze aceste rele, râde. Oratorul se declară aderent al votului universal, egal și secret. Eghemonia națiunii ungurești nu va suferi, pentru că eghemonia aceasta o asigură cultura superioară și forța de rasă. În ce privește abuzurile electorale a dat deplină dreptate oratorilor români cari au desvâlit abuzurile electorale săvârșite de guvern.

Președintele: Ne mai fiind nici un orator anunțat, închei discuția. Mâne vor urma cuvântările finale.

Interpelări.

Contele **Batthyányi** interpelează în cauza podgoriilor dela Szegszárd, cari au suferit mult în urma vremii rele și cere dela guvern să vină în ajutorul podgorenilor. Ministrul de agricultură **Serényi** răspunde ca o interpelare a dep. Szabó. Ședința se ridică la orele 2.

Corespondență din Caransebeș.

Răzbuarea lui Burdea. — Din lista trădătorilor. — Din prăpăstiiile lui Bozgan. — »Naționalistul« Ionescu. — O faptă bună.

Teribila catastrofă ce a încercat îndeosebi valea fâlcilor Almăjeni a amuțit în mare parte strigătele de durere pentru înfrângerea noastră la alegerea ultimă. Singuri burdiștii ne mai fac val uzând de fantoma răzbuării, unde poate șeful lor dispune de o listă a tuturor cari n'au votat pentru el, și toți cari cunosc firea răzbuătoare a Măriei Sale vor consimți că lista asta nu este menită să reverse grația sa asupra noastră.

În chip luminos arătăm numai la un exemplu modul răzbuării burdiștilor. Unui măestru român, »Comunitatea de avere« i a refuzat orice lucru, banca lui Burdia, cum o numește poporul, i a refuzat creditul, iar un aderent înfocat al idelilor burdiste și stăpân de un os de ros nu-i mai subscrise o poliță...

Par'că »Comunitatea de avere« ar fi creiată pentru poftele președintelui ei Burdia și nu pentru grâniceri în genere; al noștri sânt șicanați și urmăriți de organele acestei instituții într'un fel respingător și — de rls. Muierilor spre pildă cari voiesc să culeagă fragi, zmeură sau urzici în pădurea comunității de avere sânt zogonite de sbirii Măriei Sale.

Dar și amplotații acela ale căror simțăminte nu se pot abate dela calea cinstei și adevărului sânt urmăriți. Așa spre pildă se zvonește că s'a ordonat cercetare disciplinară în contra a doi împegați al Comunității de avere, dintre cari unul ar fi păcătuț colosal, exprimându-se cătră un superior că de s'ar fi procedat la alegere mai cu omenie, izbânda ar fi fost pe partea naționalităților.

Acuma aderenții lui Burdia așteaptă cu nesăț ca razele grației să se reverse asupra lor. »Tribuna« n'a eternizat încă pe acel uități de sine, cari votând pentru Burdea au părăsit neamul nostru oropsit. Nu va strica dacă alcătuim și ulterior un buchet de astfel de flori nenaturale. Cel mai de frunte loc îl ocupă fostul director al preparandiei Patrichiei Drăgălina care acuma gârbovit de bătrânețe și de alte năcazuri, a părăsit tabăra noastră al cărei credincios luptător veșnic a fost, pentru că să poată căpăta dela stoarsă comunitatea de avere o pensie ce nu-i se compete pe care însă Burdia i-o va da. Pe lângă acest dezertor, mai așteaptă o ceată de preoți că le vor

zbură porumbi fripiți în gură. Nu amintim pe popa-roșu nici pe popa-ciardaș, aceasta se înțelege de sine, și câțiva popi-papricași cum e cel jidovit din Cârpa, care ocolește dughenele românești, cum sânt alcoolici din crișma Buchin și Cînta și slăbănogii din Rusca, Feneș și Verendin.

Pe aderenții noștri nu-i atinge de fel vre-o necorectitate și dacă popa Stoian, recte popa-roșu din Caransebeș a pățit-o atât de rău, cum ne a împărțășit-o dăunăzi și »Tribuna« noastră, apoi furia poporului s'a deslănțuit asupra capului lui nu pentru atitudinea lui scârboasă în politică dar și pentru faptul trist că el ca parohul unui oraș vlădicesc nu se îngrijește de-ajuns pentru sfânta noastră biserică. Cum burdiștii și aici își joacă mendrele se vede și din aceea că numitul popă, mulțumită lui Burdea, care este — ce anomalie! — și președintele comitetului parohial, primește ca notarul ei o plată fixă lunară, care consumă o însemnată parte a venitelor bisericeii. Dacă socotim că catedrala din Caransebeș este mult mai săracă ca multe alte biserici sătești din dieceză, această leafă este un lux păcătos.

Între împrejurările triste în cari trăim curajoasa acțiune a celor două foi nouă: *Vocea grăniței* și *Sentinela* este salutată și bine primită în toate cercurile adevărat românești, precând cele două pamflete ale lui Bozgan și Dr. N. Ionescu stârnesc prefutlindeni desgușt. Cel dintâi cunoscut ca hyperkossuthist steril, încearcă să se justifice pentru ce a votat pe Burdea. Într'un galimatias de stil și ortografie se înjosește într'alăta că, ponegrește pomenirea unui suflet mare cum a fost Andrei Șaguna, pamfletul ăsta murdar nu merită să ne mai ocupăm cu el și numai pentru veselia publicului cetitor dăm titlul broșuricii care glăsuiește astfel: »O declarațiune lămuritoare sau o robie sufletească și pierderea voinții cumpărate, amândouă pentru neam în câmpul libertății, cu prețul fericirii cereștii și cu jurământul vecinic — de un episcop Procoman«.

Un vrednic ortac ș'a aflat pamfletul ăsta în fătul cel mai nou al drului N. Ionescu, lipărit ca și cel dintâi nu la o tipografia românească ci cum i se șede mai bine unui moderat... la una jidovească. E de prisos să ne ocupăm și cu acest produs al unui creier hypernervos, care aruncă cuvintele fără o orientare temeinică și fără nici o cântărire cuvenită și care ca adevărat burdist vrea să plaseze rodul minții sale pentru — 60 fileri... *Risum teneatis!*

Nu ne putem reține însă mirarea noastră cum Ionescu, care a cumulat atâtea slujbe, mai află timpul pentru astfel de bazaconii. De ar primi un sfat sincer, l'am sfătui să pună sonda criticele sale în afacerile comunității de avere, care condusă de Burdea, stârneste la împăduriri o nemulțămire generală.

La timpul său, când raposățul Curescu a stat la cârma acestei instituții urlașe, acest cinstit și conștiencios bărbat a fost atacat cu violență de Ionescu în »Gazeta Transilvaniei«, pecând Burdea a fost veșnic menajat și unde a aflat de nevoie — vezi »Renașterea« de rău renume — a fost chiar lăudat și măgulit.

La das ist was anderes Peter! Atunci un murisit de lugojan care s'a mulțumit cu o leafă modestă a fost avocatul comunității de avere, pe când acuma e însuși Țigănescu, care nu va putea să desmintă că cu câteva luni nainte alegerilor, ce timp inoportun pentru un »naționalist« — Burdea l-a îmbunătățit cu prisos poziția sa de avocat al comunității de avere. Probabil pentru a-i înlesni cheltuielile cu candidatura de »naționalist« la Sasca!

Ionescu se prelinde naționalist. Să-l demascăm puțin. Un adevărat naționalist n'ar fi rămas nepăsător înainte alegerilor, nici atunci când fără a întreba obștea românească o seamă de bărbați, dușmani lui, au luat conducerea partidului în mână și ar fi agitat cu sforțările sale mai întinse pentru izbânda cauzei noastre. Ce vedem însă? Frații săi înrolați supt steagul burdist, locuitorii din comuna Iaz de unde se trage Ionescu și unde are o mulțime de rudeni în tabăra contrară.

În sfârșit o faptă frumoasă necontestabil comunității de avere.

Conștrâși de urmările potopului catastrofal reprezentanții acestei instituții în loc să fie chemați la adunarea generală, cum prevede statutul, pe o zi de primăvară, s'au adunat abia Miercurea trecută și au hotărât a clădi păgubiților case și dependențe de economie pentru 100.000 cor., a ceda acestora lemnele de nevoie în valoare de 100.000 cor. și a cere ministrului ca 20.000 jugheri să fie parcelate și date în arândă celor sărăciți, pentru o plată de 4 cor. anual.

Faptă frumoasă, dacă ea eu ar fi exploatată pentru a se face prin ea reclamă lui Burdea (N. R.) *Corespondentul.*

Scrisori din Paris.

Casă veche... — Ce fi spune o etichetă de ciocolată. — Pușină filosofie... — Regele Belgiei și parizienii. — Clémenceau în America-de-Sud.

Indemnat de niște copilași buclăți ce sburdau prin grădina Luxenbourg și cari, după joc, mușcau cu poftă dintr'o bucată de ciocolată, am intrat și eu într'o brutărie!) și am cumpărat o tabletă din deliciosul aliment brun. L-am desputat de poleiala ce-l învălea când, aruncându mi ochii distrat pe marca fabricii am citit câteva cuvinte ce m'au interesat mult: »*Chocolat Lombart, Maison fondée en 1760*«.

Vorbele astea nu vă spun ele nimic?... »Casă fondată în 1760... Pe mine m'au izb't ca o revelare, evocând în mintea mi atâtea pagini în istoria Franței, răsfoită în vremea când, copil, pe băncile liceului, învățam pe de rost trecutul glorios, complicat și bogat al acestui popor în mijlocul căruia trăiesc azi și pe care mă deprind a-l iubi și admira din ce în ce mai mult...

Din hârtița ce o țineam în mână — o biată etichetă albăstruie și banală — anul 1760 se desprindea în cifre de foc și ca rozele unei lanterne magice mi au reinviat în minte o înghesuială de umbre vii, agitate, numeroase, o epocă îndepărtată din trecutul Franței, din trecutul omenirii întregi.

»Casă fondată în 1760!« Și gândul mi-se duce pe aripile închipuirii într'o vreme atât de înapoiață ce mi pare o lume din basme. În fața ochilor mei trec siluete de gentilomi îmbrăcați în haine de mătase, colorate și pitorești, peruci albe și buclate, săbii fine și strălucitoare, ciorapi scurți de mătase, pantofi, cu nasturi de aur și argint. O lume ce a dispărut! Mai văd doamne gingașe în toalete ciudate, părechi ținându-se de mână și jucând un menuet. O legiune întreagă de nobili curteni, politicoși și gravi, o suită strălucită de prinț. Și în mijlocul acestei lumi rafinate, ușuratece și brave, ceșcuțele de porțelan de Sèvres, în cari fumegă ciocolata parfumată, joacă un rol important. Buze trandafirii și dulci de dame mari se ating de marginile lor cizelate, mâni mici, albe, împodobite cu briliante și acoperite pe jumătate de un fum de dantele dospesc cu negligență auriile broșuri... O lume care-a trecut! Ciocolata însă a rămas; băutura preferată a francezilor își are și azi locul de onoare; aburul ei sânt tot atât de parfumați ca atunci, buze nu mai puțin roze, numai puțin dulci sărută și azi ceșcuțele fine de porțelan.

Chitesc, cu un gest copilăresc eticheta de ciocolată și o strecor în buzunar ca pe o relicvă. O emoțiune blândă îmi încălzește sufletul. Firma această dotând din 1760 m'a mișcat. Casă veche, n'am ce spune; o industrie de de aproape două veacuri și dirijată de același nume e cu un titlu de nobleță: cinstea și bunele proceduri sânt trecute din tată în fiu; tradițiunea e o sentinelă abstractă dar credincioasă ce păzește de apucături turburi și nepermise.

Dar ce m'a mișcat mai mult în banala etichetă e apropierea pe care am făcut-o în mintea mea între o lume ce a dispărut și lumea în care trăiesc. În 1760 ca și acum trăiau pe aici semenii de ai noștri, cari, ca și noi, se bucurau și suferau, plângeau și râdeau. Și tot ce privește frământările omenești trebuie să ne fie scump. Să ne gândim cu pietate la cei ce au fost și numii sânt. Soarta lor e și a noastră. Ca dânsii vom muri; întocmai ca noi, cei ce vor trăi mai târziu se vor gândi la mulțimea de anonimi cari, înain-

1) »Boulangerie«, unde pe lângă pine, se mai vinde ciocolată și prăjituri.

tea lor, au făcut să vibreze aerul pe care-l vor respira de sgomotul glasurilor lor și au udat cu lacrimi de fericire ori de bucurie, pământul, bătrânul pământ, leagănul și mormântul atâtor ființe ce au fost, sânt și vor fi...

Strălucirea, pompa, schinteerile vii ale îmbrăcămintelor aurite nu lipsesc nici în zilele noastre. Omul din toate timpurile păstrează în sufletul său dorul copilăresc de tot ce străluce la soare. Ieri am văzut o mulțime nenumărată de uniforme înșirată de-alungul câmpiilor Elysee. Razele de lumină se resfrângeau în câscile argintii ale cuirașilor, în luciul albastru al balonetelor scânteietoare. Soldații din toate armele se țineau de strajă pe minunatele trotuaruri umbrite de castani ale câmpiilor Elysee. Dela Arcul de triumf și până în piața Concordiei, militarii prezentau arma regelui Belgiei, actualmente în vizită la Paris.

Câțiva parizieni — foarte puțin numeroși — se țineau în tăcere la spatele soldaților să privească corțeul de gală. Poporul era indeferent și rece; departe de el entuziasmul sincer pe care l-au arătat acum puțin săptămâni, cu prilejul vizitei regelui Ferdinand al Bulgariei. Câteva strigăte rare și leneșe de »Vive le Roi« și atât — atât ce am auzit ieri. Regele Belgiei nu se poate lăuda de o primire voioasă la Paris. Și la drept vorbind, nici nu merită mai mult.

Parizienii sânt poporul cel mai fin ce există. Ei simt, din instinct, pe suveranul care-i iubește și pe acela cărora Franța nu le e tocmai simpatică. Albert al Belgiei e din aceștia din urmă; toată afecțiunea lui aparține împăratului Wilhelm, și poporului german. Chestie de temperament; sufletul lui calm, greoi, banal; se simte atras de pedantismul cam arogant al germanilor. Elanul francez îi displace; lucrul acesta reese din toate apucăturile lui — și parizienii îi răspund cu aceeași monedă.

Și iată de ce primirea ce i-s'a făcut în capitala Franței e rece.

Di Clémenceau, faimosul fost ministru al Franței, a plecat într'un turneu de conferințe în America-de-sud. El va urma aceeași cale pe care a urmat-o Anatole France; el se va opri în a-leași orașe ca marele scriitor. Poporul brazilian și cel argentinian se pregătește să facă o primire frumoasă strălucitului orator și om politic francez.

Intr'adevăr, dintre toți politicienii contemporani ai Franței, Clémenceau e acela care a dat dovadă de cel mai mult temperament. Nu zic că personalitatea lui pronunțată l-a fost întotdeauna de folos; nimeni însă nu-i poate contesta puterea lui de activitate și mai ales admirabilul său talent de orator. Discursurile mai celebre ale lui Clémenceau vor rămâne ca un exemplu strălucit de elocvență. Forma lor e minunată...

E interesant elanul de intimitate ce leagă pe francezii de consăngenii lor din America-de-sud. Latinismul din acea regiune nu se va lăsa niciodată influențat de anglo saxonii din noul sau vechiul continent. Ce pildă frumoasă de solidaritate! Se vor inspira dela dansa românilor noștri, lacomi de cultura și influența germană.

Tristan.

INFORMAȚIUNI.

A R A D, 20 Iulie n. 1910.

— **Ancheta școlară** emisă de consistorul mitropolitan în scopul de a revizui planul de învățământ și de a da și un îndreptar metodic, și-a terminat azi Miercuri ședințele, aici în Arad. Ancheta a discutat în 14 ședințe atât planul de învățământ, cât și îndreptarul metodic și a stabilit un nou plan, care s'a înaintat consistorului mitropolitan spre a fi așternut ministerului spre aprobare.

— **La »Fondul Șaguna«**, creiat de preoții și învățătorii din protopopiatul Săliștei cu prilejul centenarului Șaguna au contribuit următorii domni din Arad: Dr. N. Oncu 10 coroane, Dr. Ștefan C. Pop 3 coroane, R. Ciorogar 5 coroane,

Iuliu Herbay, secretarul băncii Transilvania 2 coroane, T. Lugojan, profesor 1 coroană, Gheorghe Nichin adm. foii »Tribuna« 1 coroană. Acestor generoși contribuitori li exprimă mulțumită pentru darul lor. Săiște 16 Iulie 1910. Dr. I. Lușș adm. prot.

— **Studentii turci în România.** Din Constantinopol se telegrafiază că zierele turcești anunță că studenții otomani vor face pe la sfârșitul acestei luni o excursiune la București.

— **† Plus Ianza**, student în drept, fiul dlui Vasile Ianza primpretore, a răpusat la 18 Iulie n. în vîrstă de 19 ani. Inmormântarea va avea loc la 21 Iulie n. în cimitirul greco-catolic din Sibiu.

Odihnească în pace!

— **»Bal electric« în Dej.** Din Dej ni-se scrie: »Dumineca trecută (10 Iulie n.) s'a serbat cu mare alai terminarea lucrărilor la stabilimentul de electricitate din Dej. Serbările s'au început prin punerea pietrii de încheiere a lucrărilor. La această serbare, curat unguerească, s'au prezentat și protopopul gr.-or. al Dejului Teodor Hermann, alături de cunoscutul Farkas János și, oricît de ciudat s'ar părea, doamna Eleftera Dr. Mihali, soția dlui Dr. Teodor Mihali, președintele clubului deputaților naționali. La punerea pietrii de încheiere s'a cîntat și »Himnusz«-ul, dovadă că petrecerea a fost serbarea unei învingeri naționale unguerești.

În aceeași zi, seara, a avut loc o retragere cu torțe în onoarea organizatorilor acestei serbări. În fruntea conductului mergea, cu un lampion în mînă, protopopul Teodor Hermann, alături de prietenul său nedespărțit Farkas János.

Seara s'a dat și un »bal electric«, organizat de un comitet mare de conți și baroni, în frunte cu baronul Jósika și contele Bethlen Pál și Balázs ca președinți de onoare, cu 6 președinți, 9 vice-președinți și 7 chestori, — între cari la locul din urmă e înșirată și d. Dr. Teodor Mihali, deși chiar și ordinea alfabetică i-ar fi indicat un loc înaintea altor nume.

Serbările aceste au avut loc o lună după campania electorală în care întreaga societate unguerească de pretutindeni a făcut cauză comună cu guvernul pentru a înfrînge partidul național-român. Oare ce l-a putut îndemna pe d. Mihali să se amestece într-o societate, în care sîntem invitați numai pentru a fi disconsiderați și batjocoriți?*

Aiât spune scrisoarea. Noi înțelegem pe deplin nedumerirea scriitorului ei care, asemenea nouă, nu aprobă lucrurile petrecute la Dej — dacă așa s'au petrecut.

— **Arestat pentru o cravată.** Din Diciosănmărtin ni-se comunică un caz de volnicie revoltătoare, care ne servește ca o nouă ilustrație la marea operă de împăcare, — așa cum o contemplează contele Tisza. Iată ce ni-se scrie: În 17 l. c. tînărul Emil Birtolanu din Diciosănmărtin și-a pus la gât o cravată pe care se aflau — terribile dictu! — și culorile agitatorice roșu-galben și vînaț. Nebănuind, că săvârșește un mare atentat în contra ideii de stat, a intrat la un barbier unde l-a zărit sublocotenentul jandarmilor din loc, care imediat a dat ordin argașilor săi să scape patria din primejdia nemai pomenită, chiar și cu forța. Abia a ieșit tînărul nostru la stradă, când se vede oprît în drum de doi jandarmi înarmați, cari l-au provocat în numele legii, să le predea cravata. D. Emil Birtolanu firește a refuzat și a protestat în contra atacului, dar jandarmii l-au luat între sulii ca pe un ucigaș și l-au dus la cazarma jandarmeriei, zlua mare, Duminecă în fața unei mulțimi de oameni. Acolo l-au pus supț pază, așteptând ordinul atotputernicului sublocotenent, căci el nu cutezau să-l răpească cravata din inițiativa lor proprie.

Numai după ce a fost arestat 1 oră și jumătate a venit ordinul dela sublocotenentul — care de altcum e cunoscut bun tînărului nostru — să sechestreze cravata cu orice mijloace. Din nou a fost provocat, să predea cravata, și ei primind și de astadată răspuns negativ, l-au amenințat, că îl vor lua cu forța. În cele din urmă, pentru a nu se expune primejdiei de-a fi chiar bătut, a cedat volnicilor, cari i-au răpit cravata cu

forța. Nu i-a fost însă permis nici chiar să trimită după o alta cravată, ci a fost silit să iasă între mulțimea de oameni fără cravată. Acolo îl așteptau mirați ai săi neștiind cauza escortării.

S'a făcut firește arătare la forurile competente, dară știți cum zice românul »turcul te bate, turcul te judecă. — Emilian.

— **Arestarea unui deputat turc.** Din Constantinopol se telegrafiază că poliția a arestat azi pe belul Nura Riza, unul dintre cei mai cunoscuți deputați ai parlamentului otoman. De prezent reprezintă cercul Sinope și e unul dintre conducătorii marcanți ai comitetului junilor turci. Deputatul e acuzat că ar face parte din societatea reacționară care plănuieste o conspirație contra guvernului și se mai aflase că stă în corespondență cu pașa Serif, care reușise se scape dinaintea poliției până încă nu pusese mîna pe el. Cu ocazia perchezitiei ce s'a ordonat la locuința deputatului s'au aflat mai multe scrisori compromițătoare pe urma cărora mai mulți prieteni ai săi din Scutari au fost puși supț supraveghiere militară.

Poliția a primit ordin sever pentru supravegherea mai multor deputați cari petrec la Constantinopol și despre care se crede că încă ar fi implicați în conspirație. Între numele celor puși supț supraveghere sânt și persoane însemnate din societatea turcească.

Arestarea belului a produs mare consternație între albanezi și democrați. În genere se crede că guvernul — care pretinde a cunoaște toate mișcările societății reacționare — va procedea cu toată rigoarea față de conspiranți.

— **La fondul »Antoniu Bechnitz pentru răspîndirea de cărți folositoare între meseriași«** al »Reuniunii sodalilor români din Sibiu« au mai dăruit: Romul Popescu, funcț. la »Albina«, 1 cor., Dr. Danil Vasu, cand. de adv. 20 bani; Miorica Tordășianu 10 bani; Sorin Barcianu, cand. de adv. 20 bani; Dr. Ilie Iancu, medic, 1 cor. Remus Cosma 20 bani; a. y. 20 bani și Eugenia Tordășianu, profesoară 10 bani.

— **La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriașilor sibieni«,** la stăruința practicanului cul. tip. Ilie Măgian, următorii sălișteni au dăruit precum urmează: Nicolae Tămpăneriu, funcț. de bancă 50 bani; Oprea B. Popa, 1 cor.; Nicolae Petruțiu, funcț. de bancă 50 bani; Lazar Stoia, funcț. comunal, 20 bani; Elle Petruțiu, funcț. 50 bani; Ioan Schitea, vice-notar, 1 cor.; Ioan Petruțiu, stud. universitar 50 bani și N. N. 20 bani.

— **Catastrofă de tren.** Din Londra vine știri că un tren încărcat de excursioniști dela care în gara Rosatka se descopelase, locomotiva, fiind linia plezișe a luat-o în goană nebună la vale, alergînd pe o întindere de 5 miluri engleze, până s'a isbit de un tren personal ce venia dinspre Blz. Amîndouă trenurile au fost formal distruse. Mulți dintre excursioniști au sărit din tren pe când alerga încă și s'au ales cu leziuni grave. Numărul victimelor trece peste o sută.

— **Ședință furtunoasă în consiliul comunal al Romei.** În ședința de alaltăseară a consiliului comunal din Roma, senatorul socialist Terlini a atacat cu multă vehemență pe ducele Odescalchi pentru că prin manopere nepermise l-a reușit să fie scutit de contribuție. Între altele Terlini a zis că toți duci de Roma sânt niște lipitori cari sug vîaga poporului și dușmani ai orașului. Discursul a stîrmit o furtună vehementă între participanți și ducele de Bologna l-a răspuns foarte pătimaș iar primarulul Romei l-a trebuit multă tactică pentru a liniști spiritele și a încunjura astfel scandalul.

— **Un dezertor din România atacat în Ciuc.** Primim dela un cetitor din săculme următoarele rânduri: Vă aduc la cunoștință un fapt revoltător care poate servi de învățătură pentru dezertorii militari din România veniți în număr destul de mare în Ungaria și anume în ziua de 25 Iunie a. c. locuitorul săcul din comuna (comitatul Ciuc) cu numele Raucz Bakos István din cauza, că nu a putut să-și răsbune după plac asupra nevetei sale cu care s'a fost înpricinat a eșit la drum pe unde din întâmplare trecea Toader Morar dezertat de curînd din armată

României și petrecând abia de vre-o câteva zile în comuna Tulgheș fără nici o vorbă și fără cel mai mic motiv l'a lovit așa de tare în cap cu o piatră ce ținea în mână încât numitul Teodor Morariu a căzut amețit la pământ. Raucz neîndestulându-se numai cu atâta, cu furie bestială repezindu-se la dânsul l'a prins de gât și atâta la strâns până la înădușit cu toful și după aceea să zice că l'ar fi băgat cu capul în pârâul ce curge în apropiere, a avut dară destul timp să medieze cu sânge rece ce face!

Oare făcea aceasta față de un sacul să fi tost cât de infuriat?!

Aviz tuturor acelor care retrăgându-se dela împlinirea datoriei cetățenești în patria lor, vin în țara străină să servească fără simbrile și să fie speculați de toți trași împinșii, și mai pe urmă să fie pâlțiți în cap ca niște câni turbați!

Raucz își așteaptă răsplata în închisoarea preventivă diu Csikszereda.

— **Mulțumire publică.** În amintirea răpaușatului Dr. Vasile Fodor, avocat în Abrud, a binevoit a contribui la fondul coroanelor eterne administrat de reuniunea femellor române din Abrud, Abrud-sat și jur:

»Auraria«, casa de economii în Abrud, 20 de coroane.

»Casina română din Abrud, 20 de cor. În amintirea repauzatei Lucreția Corcheș nasc. Șuluțiu a contribuit d. Aurel Petrovițiu, director de bancă în Nădlac, tot la fondul coroanelor eterne 20 de cor.

Reuniunea exprimă sinceră mulțumită donatorilor și pe această cale. Cu deosebită stimă *Sabina Borzia*, casiera reuniunii.

— **Săpături arheologice în Ungaria.** Acum doi ani, neguțătorul de vinuri Wolf, din Kismarton, a început săpături la Mollendorf și a dat peste sicrie de piatră și urne cu cenușe și oase. A dat și peste rămășiți dintr'un zid care se întinde dela grădinile dindărătul satului până la muntele Leitha și până la gară. De pe mărimea ținterimului, se vede c'a fost aci un oraș mare roman. Aci se tăia drumul dela Scarabantia (Sopron) și Vindobona (Viena) cu cel dela Carnutum (Ovar) la Adaquas (Wiener Boden).

Tot aci dădea și alt drum, cel dela Carnutum, pe la Mannerdorf, Hof, Loretto și Wiener Neustadt. Acum săpăturile în ținterim se fac supt privegherea unui arheolog cunoscut, colonelul Max Groller von Mildensee. Tot el a lucrat la desgroparea Carnutului. Soția lui Wolf, arheologă și ea ajută.

Mihai Radu croitor pentru domni, Cluj (Kolozsvár) strada Jókai Nr. 2. se recomandă on. public român.

? : Dentist român în Arad. :
VIRGIL MUNTEAN
:: Szabadság-tér No. 3. ::

Gronica artistică.

O nouă artistă: Veturia Papp. Aradul s'a afirmat și mereu se afirmă ca antimergătorul în ceta ce privește viața culturală, națională și artistică românească. De aici pornesc semnele bune în toate privințele. Sânt îmbucurătoare și sănătoase manifestările actuale. Nu a trecut mult de când aici s'a sărbătorit cea dintâi casă a presei românești de aici, — afirmarea statorniciei și progresului în ziaristica noastră, nu a trecut mult de când un mare mecenat de origină basarabean a făcut gestul cel mai patriotic și sfânt — afirmarea sacrificării banului nostru pentru școala și biserica noastră; și au trecut câteva zile de când »Asociația pentru fond de teatru românesc«, supt conducerea directorului artistic P. Bănuțiu, cu două talente tinere: tenorul Mărcuș și baritonul Crișan — au afirmat că și în domeniul artei muzicale se arată răsăritul epocii de înălțare. Ne bucură mult că tot de aici ne-a fost dat să întrezărim de timpuriu talentul real al domnișoarei Veturia Papp, ca artistă în pictură.

Domnișoara Veturia Papp, deși prea tânără, prin pânzele sale a dovedit că posedă talentul pictural, iar ca să se afirme și să fie o individua-

litate artistică se înțelege că are nevoie de școală multă. E fiica profesorului Papp din Arad, și soră cu apreciată elevă dela conservatorul din București, d.șoara Leontina Papp, care făgăduiește a fi o bună cântăreață, și a fost chemată la Palat de M. Sa Regina Elisaveta.

Am rămas adânc impresionat în fața tablourilor d.șoarei Veturia Papp, și ar fi un păcat dacă acest talent ar fi lăsat în umbră. Un artist când e în formație, se cunoaște imediat după lucrările lui dacă cu timpul va fi desăvârșit ori nu. Și d.șoara V. Papp, e o artistă. În fața pânzelor lucrate de d.șoara întrezărești florul artei, cea viață care pornește din culori numai atunci când ai chemarea cătră penel. Câteva clipe am putut admira colțul acesta de artă din două camere ale d-sale. Pretutindeni pânze: viață, soare, umbră, câmp, flori și aer binefăcător. D.șoara lucrează cu același iscusință natura moartă, peisage, capete de expresii, în ulei ca și în pastele.

Primul tablou care ți atrage atenția este: »Un birou de scris«. Reprezintă o masă de lucru, cu cărți, creioane, și un vas de flori, trandafir. Totul e bine, dar mai cu seamă florile sânt minunat redade. Culorile sânt puse cu gingășie și cu plasticitate străvezie. »O bătrână«, cap de expresie, așa de bine sânt prinse toate mișcările feței, expresia ochilor și acel colorit natural al feței, încât îți face impresia suprinzătoare și puternică a vieții. În genul acesta d.șoara lucrează mai bine. Peisage sânt: »Un efect de noapte«, reprezintă marea, iar luna luminează palid dintre nori. Aici parcă simți umizeala apei și razele lunii ce se răspândesc pierdute. »O stradă din Arad« reprezintă o margină a orașului; »O vedere din Pecica« reprezintă câteva case sărăcăcioase, o uliță a celor cari cunosc foamea și setea. Afară de aceste sânt multe pânze. Aici nu fac o dare de seamă, ci mă mărginesc a face numai talentul d-sale cunoscut. Va fi un talent, căci nu-i lipsește simțul artistic și mai cu samă atât desenul, cât și tehnica, cât și coloritul, supt penelul dsale capătă farmecul realității.

La anul, d.șoara va pleca, poate, la Viena, spre a-și continua studiile, și când va isprăvi ne va aduce fală. Li urăm deplin succes.

ECONOMIE.

Conferențiar agronomic al »Asociației« a fost ales în ultima ședință a comitetului central d. Aurel Cosciuc, până acum profesor la școala agronomică a Conzistorului archidiecezan din Sibiu.

Plata grânelor din Aradul-Nou

15 Iulie 1910

De nou a ploiat, dar puțin și fără să strice secerii început.

De prezent e vreme bună și e nădejde să țină încă câteva zile.

Tirgul de bucate stagnează și afacerile decurg fără nici o animație.

S'a vândut azi

grâu 200 mm.	8.50—	9.—
orz mm.	5.30—	—
ovăș mm.	6.30—	—
secară mm.	6.50—	—
pânpșoi 200 mm.	5.30—	5.40

Prețurile sunt acotite în coroane și după 50 kg.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 5 Iulie 1910.

Prețul cerealelor după 100 kgr. a fost următorul:

Orlu nou

De Tisa — — — — —	20 K.	60
Din comitatul Albei — —	22	90
De Pesta — — — — —	20	40
Bănățianesc — — — — —	20	70
De Bacica — — — — —	23	40
Secară de calitate I. — —	14	20
Orzul de nutreț, calitate I.	12	75
Ovăș de calitate I. — — —	14	10
Cucuruz — — — — —	11	—

Poșta Redacției.

Caransebeș. Vă mulțumim pentru corespondența bogată și interesantă de azi.

Posta Administrației.

Gh. Bărsan, Sibiu. Am primit 7 cor. abonament pe qu. III 1910.

Ioan Bărsan, Sălște. Am primit 14 cor. abonament pe qu. II 1910.

Nicolae Vlad, Sellemberk. Am primit 10 cor. în abonament.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.

»Tribuna« institut tipografic, Nichin și cons.

„Wällischhof“ sanatoriu

aranjat după sistemul Dr. Lahmann, cu toate întocmirile moderne ale terapiei fizicale și dietitice (1 oră și jum. depărtare dela Viena) în regiune romantică și sănătoasă. Posta și telegraf:

Maria Enzensdorf (bei Wien)

Cu deslușiri și prospecte stă la dispoziție direcțiunea și medicul șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

C. ROTH

fabrică de salamă și articlii de cărnărie
Sibiu-Nagyszeben, Reispergasse 8.

Recomandă specialități de prima calitate de cărnați, slănină și articlii de cărnărie, precum carne fină (kaiserfleisch), cîrnaț, slănină cu aiu, gardine afumate, șuncă, limbă; în sezonul de iarnă măieși și sîngerete, specialități de măieși și sîngerete, paștete de carne și caș de porc; slănină pentru muncitori în cantitate de peste 25 kgr., și untură curată de porc topită în vase, ș. a.

La comande mari prețuri reduse.

Expediare cu poșta sau cu trenul. - Serviciu prompt și grabnic. Cu catalog de prețuri și cu alte informațiuni la dorință servim gratis și franco. Toate comanda sunt a se adresa la firma de mai sus.

Credit pe ipotecă, pe cambiu
și pentru oficianți
mijlocește

Herzog Sándor

A R A D,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

Se caută un apartament

casă, curte singură, 3—4 camere, bucătărie mobilată, de acuma. Scrisorile sunt la adresa sub litera »S. P.« la administrația »Tribunei« în Arad.

UMPĂR

în orice cantitate flori de friguri, soc, frunze de măslarniță, bolondalcă, ciulfăc, rădăcini și frunze de mătrăgună, fie verzi, ori precum și gândaci de frapțan. Direcția lui SZOKOLY SANDOR, Arad, în via de biserica sârbească. —

Un cand. de avocat

cu praxă aplicare pe 1 August în o can. advocațională. Ofertele a se trimite la administrația ziarului »Tribuna« în Arad.

Lucza József

Atelier chimic pentru curățitul hainelor în Szeghedin (Szeged) Laudon-u. Nr. 9.

PRIMEȘTE:
— curățirea și curățirea hainelor bărbațești, femeiești, de copii și preoțești, postav de mobile, haine de doliu — mai departe primesc curățirea penelor de pat, cu mașina prin ce își redobândesc culoarea albă și uscățimea originală și vor fi scutite de praft. Comandele din prov. se efeptuesc imediat și pr.

De inchiriat

Atelier de țiglarie de ciment, bine dotat cu toate mașinariile și requisitele necesare. Se caută un român harnic și care ar putea închiria acest atelier pe condițiuni favorabile. A se adresa la domnul Venter, notar emerit în Nagyvárad (comit. Bihor).

CANARINI

Cele mai frumoase cântărețe moderne cecântă și la lumină. Cântăreață tină 4, 5 fl. în an 5, 6, 8, 10 fl. Renumitele canarini Seifert și verzi dela 10 fl. în sus. Ouătoare 1, 2, 3 și 4 fl., după soi. Catalog de prețuri despre papagal, pasări transmarine măi-mușe și câini de soi se trimite înaintea trimițând 20 fil. Pentru comandele la loc în viață se trimite. — Comandele se pot face la

LOSZEGHY és Társa, Oradea-mare-Nagyvárad.

și mare prăvălie de animale din Ungaria.

Cea mai ieftină sursă pentru cumpărat

săpunuri

pentru gospodărie, săpunuri de toaletă, parfumuri, și orice articole pentru spălat.

Luminări

de stearină și ceară pentru biserici; e fabrica de săpun a lui

Lorencz Károly,

Arad, Str. Forray p. Nádasy.

NAGYIVÁN ANTAL

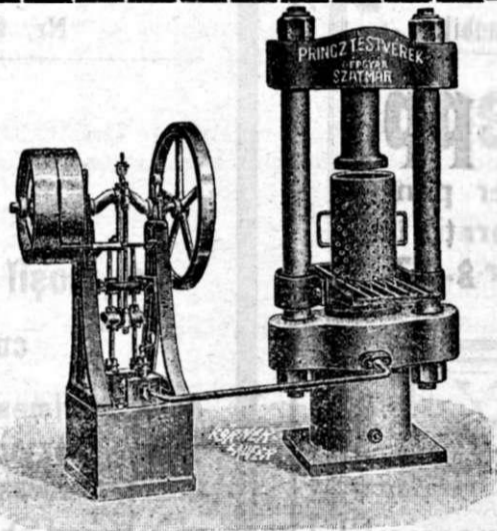
găitănar
SEGHEDIN—SZEGED, Zrinyi-utca 2.

Am onoarea să aduc la cunoștința p. t. public că mi-am asortat atelierul conform cerințelor moderne și sunt în plăcuta poziție ca să pot susține concurența cu orice fabrică din capitală, îndosebi

atrag atențiunea asupra împletiturilor, ciucurilor și decorațiilor pentru mobile și prapori, de asemenea ori-ce ciucuri, decorații, masturi și gătane pentru uniforme de gală în cea mai splendidă execuție. —

Vanzătorilor li se dă rabat. Informațiuni prin scrisori la cerere se dau îndată. Comandele din provincie se execută repede și pr.

Atelierul de mașini și pentru clădit mori

PRINCZ TESTVÉREK

din SZATMÁR.

- Pregătește petrine și orice mașini pentru stors olei, mănate cu apă
- mașini de desghioat, sfărmat și prese, pe lângă asta cele mai exacte transmisiuni cu tractație circumpețială. —
- Instalăm mori pe tain, ori cu cilindre.

Prăvălie nouă de ghete pentru dame și bărbați

Oradea-mare—Nagyvárad.

Colțul str. Rákoczi și Nagy Sándor. (Lângă Czillér).

Am muncit ca croitor în Budapesta și străinătate și mai în urmă am fost mai mult timp conducător de prăvălie la renumitul pantofar F e r e n c z i din Cluj. În urma experiențelor câștigate pregătesc neexcepționabil și cu prețuri moderate ghete americane și franceze pentru bărbați, femei și bălești, mai pregătesc și ghete orthopedice conform ordinelor medicale pentru picioare bolnave, apoi cizme elegante (ciobote) pentru vânători și pentru călărit. — La comandele din provincie este de ajuns trimiterea unei ghete folosite. — Rugând binevoitorul sprijin al on. public, sunt cu distinsă stimă:

PAROCZAY MÁTYÁS, pantofar.

Distins cu recunoștința prin rescriptul ministerului de culte și instrucție publică sub Nrul 109,541/904 pentru accesoriile de gimnastică expuse cu ocazia adunării generale învățătorești a VI. În expoziția teritorială din 1907 la Pécs, Cincibiserici distins cu medalie de aur.

LOPOS GYULA

— fabricant de accesorii de gimnastică în —
Budapesta, III., Zsigmond-u. Nr. 114 (în edific. gimnaziului) (Telefon Nr. 113—44).

fabricant de diferite aparate de gimnastică și șvedeze.

La cerere trimite gratuit prospecte de prețuri. —

ANUNȚ.

Aduc la cunoștința onoratului public
că am cumpărat și urmez conducerea

prăvăliei de coloniale Hoffmann

aranjată de nou și prefăcută din colțul străzii Forray și
piața Tököly. Aducând aceasta la binevoitoarea cunoștiință
a publicului, trebuie să-i atrag atenția că pe baza cunoștiin-
țelor de zece ani petrecuți în magazinul lui Guttman S.
sunt în plăcuta poziție ca se servesc cele mai bune articole
pe lângă prețuri ieftine și serviciu eulant, câștigând prin
aceasta mulțumirea clientelei.

Așteptând binevoitorul
sprijin semnez cu stimă :

Stein Mór,
negustor de coloniale.

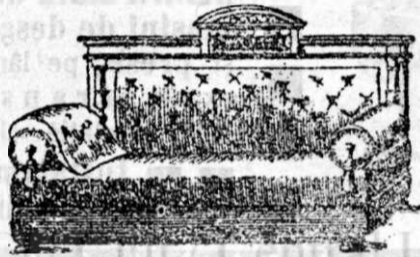

~ In atenținea celor ce cumpără mobile. ~

Horger & Kepp

magazin de mobile, atelier pen-
tru covoare (tapețier) decorații în
Sibiu-N.-szeben, Reisper-g. 27.

O singură încercare vă va
convinge despre ieftinătatea
tuturor articolelor cumpă-
rate la noi. Conștiințioși-
tate și serviciu prompt. —
Cel mai bun izvor de
cumpărat. Prețuri ieftine.

Fondată în 1885.

Peterka Lajos

fabrică de ciasornice de turn, ang. cu contract de capit. Budapesta
Budapesta IV., str. Bástya nr. 22.
— Prăvălia: V., strada Váczl nr. 57. —

Face pe lângă prețuri moderate și ga-
ranție de mai mulți ani ciasornice
de turn, școli, castele și cazarme,
primește deasemenea și repararea lor.

Fiind chemat mă duc ori unde în
persoană, prospect face gratuit și trimite
porto-franco ori cui.

Fondată în 1885.

ATENȚIUNE.

Primesc orice lucruri de tinichigiu ș. a.: învelirea
coperișelor, turnurilor, teraselor, instalări de apeducte, aranjarea
cabinelor de baie, — latrine și canaluri, de asemenea și orice
lucru aparțină-
tor acestui ram;
imbinări de ca-
nale și curăți
lor, etc. etc. rea

Toate a-
ceste lucruri se
ef-ptuiesc solid
și foarte ieftin.

AVIS!

Pentru arhitecți și antreprenori e tot aici depozit de
var de Vlădeni, stins și nestins, să vinde în cantități
după trebuință și foarte ieftin. Cu deosebită stimă:

Max Ruck, tinichigiu, instalator și vânzător de var în Nagyszeben, Heiden-
gasse 9.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

B-A-N-I

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4 $\frac{1}{4}$, 4 $\frac{1}{2}$, 4 $\frac{3}{4}$
și 5%, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de
interese corespunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipes spe-
sele de intabulare, convertex datorile de interese mar-

== Resolvare grabnică, serviciu prompt. ==

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului
Bichiș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-utcza 8. (Casa proprie,
(Lângă filiala Poștei.)

Pris e o pe lângă onorar acuzitorii de afacerii
și demni de încredere.

Fabricație proprie.

La o haină de primăvară
sau vară se cere
un cortel elegant
și modern sau un

en-tout-cas.

Firma:

Th. Schmidt

Sibiu (Nagyszeben) Reispergasse 7

ofere cel mai bogat asortiment de modele admirabile și culori
moderne frumoase, în execuție solidă, pe lângă prețurile cel
mai ieftine. Serviciu solid. Reparaturile se fac ieftin și grabnic

Comande prin postă prompt.

„Dunăreana“

instituit de credit și economii, societate pe acții în Timiș-Cubin.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de economii și credit, societate pe acțiuni »DUNĂREANA«, se învătă la

a X-a adunare generală ordinară

care se va ținea în localitatea institutului, **Duminică în 29 Iuliu 1910 la 9 ore a. m. în Timiș-Cubin***

OBIECTE:

1. Deschiderea adunării generale și constituirea birouii aceleia.
2. Raportul direcțiunii, comitetului de supraveghiere, aprobarea bilanțului și darea absolutului.
3. Impărțirea profitului curat.
4. Alegerea a 1 membru în direcțiune.
5. Desbatere asupra eventualei fuzionări a institutului cu alt institut.

DIRECȚIUNEA.

*) Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală în persoană sau plenipotențiați, sunt poftiți a-și depune acțiunile cu cuponii și eventualele documente de plenipotențe, cel mult până la 28 Iuliu a. c. orele 9 a. m. la cassa institutului nostru.

ACTIVA

Contul Bilanț pe 31 Decemvrie 1909.

PASIVA

		K.	f.			C.	f.
Cassa în număr	— — —	7681	08	Capital de acții (800 buc. à 100 cor.)	—	80000	—
Cassa de păstrare postală	— — —	291	37	Fond de rezervă	— — —	15416	37
Efecte	— — —	51875	—	Fond pentru diferență de curs	— — —	955	50
Escompt	— — —	331848	50	Fond de penziuni	— — —	1000	—
Imprumuturi hipotecare	— — —	131832	—	Depuneri spre fructificare	— — —	192552	84
Conto-curent și diverși debitor (cu acoperire)	— — —	56975	61	Reescompt	— — —	215323	—
Realități (casa proprie)	— — —	18651	78	Imprumuturi hipotecare cedate	— — —	44050	—
Mobiliar	— — —	1265	40	Conto-curent	— — —	14487	21
după amortizare de 10%	— — —	126	40	Avans pe efecte proprii	— — —	32900	—
Interese transitoare	— — —	3492	29	Dividendă neridicată	— — —	345	—
Interese restante de hipotecă	— — —	2292	62	Creditori	— — —	2226	99
				Interese transitoare	— — —	6642	58
				Profit curat	— — —	179	76
		606079	25			606079	25

IEȘITE

Contul Profit și Perdere pe 31 Decemvrie 1909.

INTRATE

		C.	f.			C.	f.
Interese:				Profit transpus din 1908	— — —	26	01
de reescompt	— — —	14357	01	Interese:			
la ipoteci cedate	— — —	3568	67	de escompt	— — —	27650	14
la avans pe efecte	— — —	2078	65	de hipotecă	— — —	2688	88
după depuneri	— — —	10013	40	de efecte	— — —	2282	60
Spese:				Provisiuni	— — —	5829	57
de birou	— — —	1383	41				
salare și relut de cvartir	— — —	4244	60				
Dări:							
erarială și comunală	— — —	1523	96				
după interesele de depuneri	— — —	1001	34				
Amortisare din mobiliar	— — —	126	40				
Profit curat	— — —	179	76				
		38477	20			38477	20

Timiș-Cubin, la 31 Aprilie 1909.

DIRECȚIUNEA:

L. Secoslan m. p. Vasile N. Bunda m. p. Petru Stoica m. p. Axentie Balan m. p. Ioan Olariu m. p. Petru Tirnea m. p.
vice-președinte. președinte.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină ordine și corect.

Timiș-Cubin, la 30 Aprilie 1910.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Traian N. Marcu m. p. Nicolae Sofariu m. p. Petru M. Balan m. p.

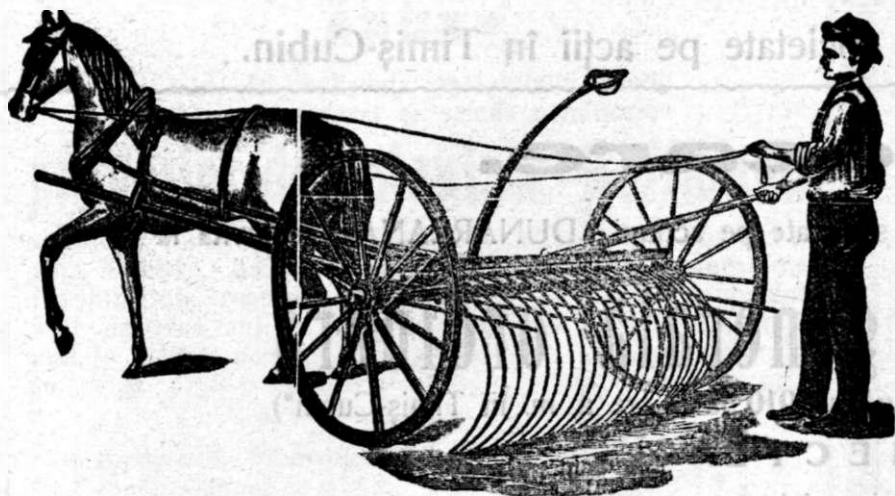
Raportul comitetului de supraveghiere:

Subsemnatul comitet de supraveghiere examinând conturile »Bilanț« și »Perdere și Profit« și confruntându-le cu registrele principale și auxiliare le-am aflat în consonanță numerică cu acelea și conform legilor și statutelor, deci propunem a se aproba dimpreună cu propunerea împărțirii profitului curat. Asemenea confruntând și administrarea în decursul anului, propunem a da absolutul direcțiunii și comitetului de supraveghiere pe anul de gestiune 1909.

Timiș-Cubin, la 30 Aprilie 1910.

Traian N. Marcu m. p. Nicolae Sofariu m. p. Petru M. Balan m. p.

Sam. Wagner, Prima turnătorie de fier Sibiană mare fabrică de mașini agricole, atelier de mori și prăvălie de fier. Nagyszeben.

Cea mai neîntrecută fabrică de mașini agricole executate cu cea mai mare precauțiune. Mașini de lână diferite mărimi. Darace de lână. Lup pentru scărmanat lână. Piuă pentru abale (postavuri). — Foarte mare export în România și Orient.

Instalează:

Mori de orice mărime. Cilindre la mori pentru asortat făina
— — — Conducte de apă, și altele etc. — — —

Efectuază:

Cele mai bune ȚEVI TURNATE pentru conducte de apă. Mare turnătorie de FIER și ALAMĂ. Foarte mare depozit în ȚEVI DE FIER de orice dimensiune. Cel mai mare asortiment în MAȘINI DE TRIERAT de orice mărime. Foarte mare asortiment de MOTOARE dela 2 cai în sus.
— — Pe lângă cea mai mare garanție. — —

Prețuri foarte reduse și condițiunile cele mai avantajoase. EXPLICĂRI și CATALOAGE la cerere gratis și franco.

Primul atelier ardelenan aranjat cu putere electrică pentru sculptura pietrelor și fabrică de pietrii monumentale

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA sculptor și măiestru pietrar.
Atelierul central al fabricii: **Kolozsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din: marmoră, labrador, granit, sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József út 25.

Cancelarie Centrală:

Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.

Filiale: Déva, Nagyvárad.

Mașini de scris IDEAL și ERICA
Gramofone

Mașini de cusut VERITAS
(fabricație proprie) deasemenea cele mai solide părți constitutive: panglici de culoare, hârtie de copiat, ace, plăci etc. se găsesc la
specia listul: **Barthelmie György**

Brassó, Weisz M.-u. 23.

Cel dintâi și cel mai bine asortat atelier
— — mehanic din Transilvania. — —

Atelier pentru reparat mașini speciale de scris, de ori-ce sistem și fabricație, deasemenea aparate mehanice fine etc.

Școală de scris cu mașina.

Picturi academice decorative proprii.

Adolf Gündisch pictor bisericesc și văpsitor de chenare

Saggasse 28. Sibiu-Nagyszeben. Bachgasse 8.

Se recomandă pentru împodobirea bisericilor în orice stil, altare, icoane, frescuri, prapori etc., apoi văpsirea a orice fel de firme atât din lemn, tinichea sau pânză, cât și cele mai frumoase firme de sticlă, deasemenea primește renovarea și colorarea radicală a iconostasurilor, stranelor, tribunelor et. marmorarea sau aurirea lor cu culori de aur veritabile, cari își păstrează fața. De-asemena se primește pe lângă prețuri culante, restaurarea artistică a tablourilor vechi.

Comandele din provincie se efectuează: prompt și conștiințios.

Văd. Engel Vilmos

instituit chimic pentru curățirea și vopsirea mătasei, stofei etc.

Făgăraș—Fogaras (Transilvania).

Intreprindere de primul rang.

Primește spre curățire chimică, cu prețurile cele mai ieftine, fără ca să le descoase, tot-felul de haine de bărbați și femei.

Haine pentru baluri, uniforme, cojoace de iarnă, coviltire, covoare, lucruri de mână, șaluri, dantele, pene, mănuși, ș. a. m. precum și ghețe din piele albă, etc. etc.

Aranjament modern și de specialitate: Transformarea, curățirea și înălbirea perdelelor de dantele și a țesăturilor.

Serviciu solid și conștiințios.

INȘTIINȚARE.

Am onoarea a aduce la cunoștința p. t. public și clientele, că prefăcându-ne atelierul de tapetarie, conform cerințelor moderne și celui mai nou stil

am deschis
în Arad, Str. Forray casa Hunyadi un
magazin de mobile.

Totodată facem cunoscut că ținem în depozit eventual pregătim la comandă orice mobilier, pentru dormitoare, sufragerii, saloane și camere pentru fumat.

Cerând onoratei clientele să ne onoreze și pe mai departe cu încrederea ei, ce ne-o păstrează de 34, așteptăm binevoitoarele comande.

Cu distincă stimă:

Berán A. és Fia

depozitari de mobile.

— Telefon intra și extraurban Nr. 132. —

Magazin nou. Magazin nou.